Den enkla boken om EU

Europeiska unionen förklarad på ett lättläst språk

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Den enkla boken om EU

Europeiska unionen förklarad på ett lättläst språk

Utfärdat av Have Your Say-projektet

Hannover 2022

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Vad den här boken handlar om

I Europa finns det en väldigt speciell gemenskap av länder. Den kallas för Europeiska unionen, och brukar förkortas ”EU”.

EU består av 27 länder och invånarna i dessa länder. Det bor ungefär 450 miljoner människor i Europeiska unionen.[1]

Länderna har sina oberoende regeringar.

Varje land har sina egna regler och lagar.

De lagar som stiftas av varje enskilt lands regering gäller bara för just det landet. Till exempel gäller lagarna som har stiftats i Sverige bara för människor som bor i Sverige. Lagarna som har utfärdats i Frankrike gäller bara där och påverkar inte människor i Spanien och tvärtom.

Men länderna i Europeiska unionen har beslutat att fatta många beslut tillsammans och att förena sina lagar: en och samma uppsättning regler borde gälla överallt.

Detta har många fördelar för alla medborgare, till exempel när de semestrar i ett annat land, när de köper och säljer saker över gränserna, eller när de vill ta ett jobb i ett annat landEuropeiska unionen har skapats för att förbättra livet för medborgarna i dess

1 Antal år 2022

medlemsländer. Det är inte alla som alltid håller med om allting som Europeiska unionen gör. Likväl, när man kritiserar Europeiska unionen och det den gör, är det bäst att känna till faktauppgifterna.

Den här boken har skrivits för att ge dig en lättförståelig informationskälla om vad Europeiska unionen är, hur den fungerar och vad den gör.

Den här boken ger information om:

- EU:s historia
- Vad EU gör
- Viktiga institutioner i EU
- Fördelar och nackdelar med EU

Du kan läsa boken från framsida till baksida. Men du kan också bara börja läsa när det finns något som intresserar dig särskilt för tillfället.

Ha så kul med läsningen!

Innehåll

Europa - kontinenten 9

Europeiska unionen 13

Fred 14
Välbefinnande genom samarbete 19
Europeiska unionens symboler 28
EU:s devis 30
Europeiska unionens medlemmar 33

Vad gör EU? 45

Fri rörlighet och frihet att resa 45
Den inre marknaden 50
Gemensam valuta 57
Gemensam utrikespolitik 61
Gemensamma lagar för flertalet länder 67
Var EU bär ansvaret och inte 74

Vem fattar beslut i EU? 82

Europeiska rådet 83
Europeiska unionens råd 85
Europaparlamentet 89
EU-kommissionen 97
Oenighet i EU 106

EU:s institutioner (diagram) 108

Andra EU-institutioner 110

Kritik av EU 112

Europarådet 115

Kartor 120

Anmärkningar till läraren 127

Europa - kontinenten

Europa är en kontinent.

Det finns flera kontinenter på vår planet (Jorden):

Afrika, Nordamerika, Sydamerika, Asien, Australien, Antarktis och Europa.

I Europa finns det omkring 50 länder.

Några exempel är Tyskland, Italien, Ungern och Frankrike.

Även Sverige är en del av Europa.

Varför heter det Europa?

Namnet Europa härstammar från en gammal grekisk myt.

En myt är en gammal berättelse.

I den här berättelsen finns det en fenicisk prinsessa som heter Europa. Guden Zeus förälskar sig i henne, förvandlar sig själv till en tjur, och för henne till ett land i norr.

Berömda platser i Europa

En av de mest kända sevärdheterna i Europa är Eiffeltornet i Paris (Frankrike).

En annan känd sevärdhet är Colloseum i Rom (Italien).

Akropolis i Aten (Grekland) är en väldigt gammal tempelplats.

Hav runtom i Europa

Frankrike, Italien och Grekland är länder vid Medelhavets strand. Tyskland och Danmark, och andra länder, ligger vid Nordsjöns strand. Människor tycker om att åka dit på semester.

Andra hav runtom i Europa är Ishavet, Atlanten, Keltiska havet, Biscayabukten, Östersjön, Vita havet och Svarta havet.

Tänk efter!

Känner du till dina hav?

Vilka hav gränsar till landet som du bor i?

Människor som kommer för att bo i Europa

Den senaste tiden har många flyktingar korsat Medelhavet.

Många flyktingar kommer från Afrika, Asien och Mellanöstern.

De vill och måste ibland bo i Europa.

Människor vill bo i Europa av många anledningar. Till exempel:

- Krig eller folkmord i deras nuvarande land;
- Klimatkatastrofer;
- Brist på jobb och möjligheter;
- Brist på hälso- och sjukvård;
- Brott mot mänskliga rättigheter;
- Brist på mat eller resurser;
- Kompetenser som europeiska länder kan gynnas av.

Tänk efter!

Kan du komma på några andra orsaker till att en flykting kan vilja och ibland behöva bo i Europa?

Europeiska unionen

Sverige är ett land inom Europeiska unionen.

Andra länder i Europa är Frankrike, Italien, Tyskland, Spanien, Ungern osv.

De här länderna, och många andra i Europa, har slagit sig samman och kommit överens om att arbeta nära tillsammans.

Förenandet och enandet av dessa länder kan kallas en **Union**.

Den här Unionen av länder i Europa kallas för **Europeiska unionen**. I korthet kan du kalla den för **EU**.

Länder i EU kallas också för **EU-medlemmar**.

Det finns fördelar med att vara medlem i EU.

Det finns ett talesätt som följer: ”Två huvuden är bättre än ett.”

Detta är sant även för EU. EU-länderna kan arbeta tillsammans, hitta lösningar på problem och arbeta för att uppnå sina mål.

The countries in the EU have agreed on common goals, the most important of which are peace, freedom and wellbeing.

Länderna i EU vill samarbeta för att göra saker bättre.

Länderna i EU anser att detta hjälper dem att bli mer framgångsrika.

Fred

Vad är fred?

Fred är när länder inte är i konflikt med varandra. De använder inte våld. De kan ha olika åsikter eller intressen, men de samtalar med varandra och löser sina problem på det sättet.

Motsatsen är krig. Krig är när länder slåss med vapen. Under krig förstörs byggnader och städer, och många människor dör.

Andra världskriget (1939-1945)

För omkring 70 år sedan pågick ett stort krig i Europa som kallas andra världskriget.

Det började när Tyskland, under Adolf Hitlers styre, invaderade sina grannländer, för att ta över landområden och få större makt.

Andra världskriget började 1939 och slutade 1945.

Över 60 miljoner människor dog till följd av kriget. Många städer i Europa förstördes.

När kriget var slut började länder kommunicera med varandra och ville skapa fred.

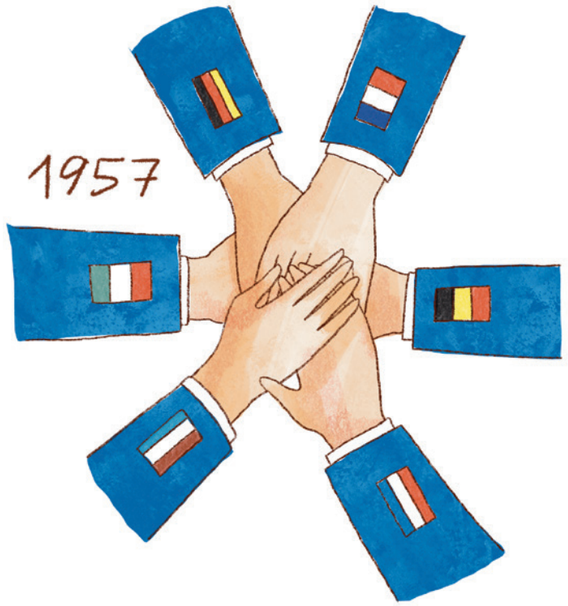
Romfördraget (1957)

Kriget påverkade många länder och ledde till att människorna som bodde där förlorade allt de ägde: sina hem, mat, jobb, pengar osv.

Till följd av detta kom många medborgare och politiker överens: ”Det här får aldrig hända igen”. Människor runtom i Europa kände att krig måste undvikas.

Detta var en viktig anledning till att länder i Europa beslöt sig för att förenas.

De första länderna som ingick en överenskommelse var Belgien, Västtyskland, Frankrike, Italien, Luxemburg och

Nederländerna – alla dessa länder var allvarligt påverkade av andra världskriget.

Deras överenskommelse kallades *Romfördraget*. Det gav sedan upphov till *Europeiska ekonomiska gemenskapen* 1957. Dess syfte var att skapa ett närmare samarbete i ekonomin, till exempel genom att sänka tullavgifter och förenkla utbytet av varor, arbetskraft, tjänster och pengar.

Fred och välbefinnande i Europa

Ända sedan dess har det varit fred i Europa. Den freden har nu varat i över 70 år. Aldrig tidigare har det varit fred under så lång tid i Europa.

Men glöm inte: Inte långt ifrån Europeiska unionen dödas människor i krig idag, till exempel i Afghanistan, Syrien, Ukraina och Jemen.

Idag arbetar EU-länder väldigt nära varandra.

Många varor och tjänster som tillverkas i Sverige säljs i andra EU-länder, till exempel i Italien och i Polen, och saker som produceras i andra länder säljs i Sverige, osv.

Idag tycker tyskar om att köpa franska viner, nederländsk ost, italienska tomater och svensk inlagd sill.

Det här nära samarbetet förbättrar livet och välbefinnandet för invånarna i dessa länder.

Människor från Sverige har jobb i andra EU-länder. Människor från andra länder arbetar i Sverige.

På det sättet är länder nära sammankopplade, både i ekonomin och i andra aspekter av livet.

När människor reser, och när varor förs in från andra länder, kan människor lära sig om dessa andra länder, deras lagar och kulturer, deras skillnader och likheter. Detta kallas mångfald.

Detta är en av anledningarna till att länder i Europa lever i fred.

Välbefinnande genom samarbete

Ekonomi: Det är alla de saker tillsammans som människor gör för att tjäna pengar, för att producera och sälja varor inklusive mat, för att producera och sälja saker och tjänster.

Till exempel bidrar följande till att stärka ekonomin:

- Lantgårdar där mat produceras
- Fabriker där saker tillverkas
- Affärer där saker säljs och kan köpas
- Personer som producerar och köper
- E-handel (= handelstjänster och varor på internet)

Människor och länder vill oftast ha en stabil och växande ekonomi.

Tänk efter!

Vad är

En **stabil** ekonomi innebär att alla kan arbeta och göra sitt jobb konsekvent, utan att problem eller förändring uppstår.

Å andra sidan är en viss grad av förändring önskvärd. Detta kallas utveckling. Utan utveckling skulle samhället, till exempel, fortfarande använda ånglokomotiv istället för elektriska höghastighetståg.

En **tillväxt** i ekonomin innebär att den totala mängden varor och tjänster som tillhandahålls under ett år är större än den var föregående år. De allra flesta människor anser att detta är gynnsamt för allmänhetens bästa, även om andra säger att det är farligt på lång sikt eftersom att jorden har begränsade resurser.

En stabil men växande ekonomi gör det möjligt för länder att utvecklas och för medborgare att få en bättre livskvalitet.

Hur mäter man tillväxt i ekonomin?

Ett sätt att avgöra om ett lands ekonomi är stark, sund och växande är att titta på landets *bruttonationalprodukt* (BNP). Detta är summan av alla producerade varor och tillhandahållna tjänster under ett år, uttryckt i pengar.

Ett annat sätt att avgöra om ett lands ekonomi är stark och sund är att titta på livskvaliteten för människorna som bor i det landet. Detta innefattar sjukvård, utbildning, sysselsättningsgraden (hur många personer som har ett jobb), osv.

Hur upprätthåller och förbättrar ett land sin ekonomi?

How does a country maintain and increase its economy?

Det här skiljer sig åt från land till land. Många saker är inblandade, till exempel huruvida ett land har naturtillgångar (vatten, olja, kol, mineraler, skog, bra jord för odling), bra väderförhållanden (sol, vind och tillräckligt med regn), kompetenser (en välutbildad och kompetent befolkning), teknologi, befolkningsstorlek och utbud och efterfrågan osv.

Ett av sätten på vilket ett lands ekonomi kan växa är genom handel. Handel är att köpa och sälja saker. Man kan göra detta inom ett land, eller från ett land till ett annat. Att sälja varor och tjänster till olika länder innebär att fler medborgare kan köpa dessa varor och tjänster.

Det här kan höja vinsten och förbättra den ekonomiska framgången för både köparens och säljarens land.

Sälja varor eller tjänster i olika EU-länder

När fabriker producerar varor, måste de varorna leva upp till de regler, riktlinjer och standarder som har satts upp av EU.

Tänk efter!

Kan du göra en lista över 5 till 10 saker i ditt rum som är tillverkade eller

Om till exempel en fabrik i Sverige producerar och säljer elektronik, leksaker, läkemedel eller till och med mat, måste fabriksägarna leva upp till de standarderna. Endast då får de sälja sina produkter i sina hemländer och i andra länder.

Regler, riktlinjer och standarder som kommer från EU kallas **Förordningar** och **Direktiv**.

Fabriker i samtliga EU-länder är enligt lag skyldiga att följa dessa Förordningar och Direktiv.

För fabriksägare kan dessa Förordningar och Direktiv göra det svårare att producera och sälja sina saker. Förordningarna och Direktiven finns till för att skydda och gynna konsumenter och medborgare.

Men det finns också fördelar för fabriksägare. Till exempel kan gemensamma regler för hur saker tillverkas hjälpa fabriker och butiker att sälja sina produkter eftersom att kunder kan lita på kvaliteten på dessa produkter utan att göra en extra kontroll.

Dessutom är det lättare att sälja produkter när de tillverkas på exakt samma sätt. En stor del av det som EU gör är att skapa sådana gemensamma regler som tillämpas i flera olika länder.

Ett exempel på detta är att producera elektroniska enheter. Alla enheter som säljs i butiker såsom IKEA måste vara anpassade för att säljas och användas varsomhelst i Europa.

En konsument kan vara säker på att en produkt har bedömts och att den uppfyller höga säkerhets-, hälso- och miljöskyddsstandarder när ”CE”-symbolen används på produktens förpackning.

Den främsta fördelen med ”CE”-symbolen är att konsumenterna kan lita på att varan eller produkten är säker att använda.

Ett företag vars produkter är försedda med ”CE”-symbolen kan sälja dessa produkter inom EU utan restriktioner.

En konsument kan också vara säker på att produkten har samma nivå av säkerhets-, hälso- och miljöskydd inom hela EU (och i vissa andra länder som använder ”CE”-symbolen).

EU-länder som samarbetar

EU-länder producerar och säljer produkter i stora mängder, vilket kan vara billigare, och därmed kan samma produkter säljas till konsumenter till ett billigare pris.

Samarbete mellan länder är även gynnsamt för människor som söker jobb.

Människor i samma europeiska länder kan ha kompetenser som efterfrågas av fabriker och butiker i andra länder.

Denna innebär att människor får en bättre chans att hitta ett jobb som motsvarar deras kompetenser och intressen

Tänk efter!

Kan du hitta och skriva ner 5 produkter som är försedda med ”CE”-symbolen?

Kan du komma på varför dessa produkter är försedda med ”CE”-symbolen?

Att ha ett gott liv kallas också: **välbefinnande** eller **välstånd**. Det innebär att människor har vad de behöver för en bra levnadsstandard. Det innebär också att deras liv blir bättre. De har tillräckligt med mat, någonstans att bo (bostad), hälso- och sjukvård, och pengar över för fritidsintressen.

Varför gemensamma regler för produkter är användbara

Större marknader

Utan gemensamma regler kan ett tyskt bilföretag sälja sina bilar till de 83 miljoner människor som bor i Tyskland.

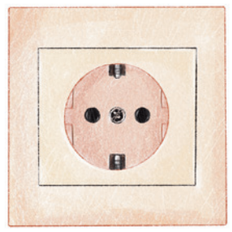
Med gemensamma regler kan samma företag sälja sina bilar till de 450 miljoner invånare runtom i hela EU.

Lättare användning

De flesta länderna i Europa använder samma typ av eluttag.

Detta innebär att en person från Italien kan resa till Danmark och använda sin hårtork eller mobiltelefonladdare i det landet utan några problem.

Detta beror på att tillverkare av elektriska enheter använder samma standarder i Italien och Danmark, och andra EU-länder.

Däremot, om personen från Italien besöker Storbritannien, måste han/hon använda en extra enhet eftersom att Storbritannien har separata standarder för eluttag.

Hälsa

Vissa av EU-reglerna är till för att skydda medborgarnas hälsa och välmående.

Fabriker och affärer måste följa dessa regler så att medborgarna kan fortsätta vara friska och må bra.

Det finns EU-regler för leksaker.

Det får inte finnas några skadliga substanser i leksaker som skulle kunna göra barn sjuka.

Oavsett i vilket land de köper dem, kan människor inom EU vara säkra på att det inte finns någonting skadligt i dessa leksaker.

Fattiga länder och rika länder

Olika länder i Europa har olika grader av välbefinnande.

Fattigare länder vid Medelhavet säger: ”Länder såsom Tyskland har större nytta av EU än vad vi har.” Tyskland till exempel säljer mängder av produkter till andra länder, och därmed tjänar Tyskland väldigt mycket pengar.

Vissa människor i Tyskland och i andra EU-länder säger: ”Tyskland borde göra mer för att hjälpa andra EU-länder.”

Andra människor säger: ” Tyskland borde inte spendera så mycket pengar på att hjälpa andra EU-länder.”

I EU finns det många olika åsikter i den här frågan.

Tänk efter!

Titta på byggnadsarbetarna på bilderna på nästa sida.

Vad gör de?

Varför valde författarna till den här boken den här bilden för att illustrera ett kapitel om Europeiska unionen?

Europeiska unionen

Välbefinnande genom samarbete

Europeiska unionens symboler

Europeiska unionens flagga

EU har en flagga.

Flaggan är en symbol för EU.

En symbol hjälper individer att känna igen en viss idé eller organisation.

EU-flaggan har 12 stjärnor, anordnade i en cirkel.

Antalet stjärnor står inte för antalet länder i EU; antalet länder i EU är för närvarande 27.[1] Antalet 12 stjärnor på flaggan valdes för att 12 står för enighet och perfektion.

Cirkeln betyder: Europa är sammanhållet och ihopkopplat. Alla EU-länder har lika stor betydelse. Länderna och medborgarna i EU hör ihop. De ser varandra och hjälper varandra.

1 Fram till 2022. Fler länder kan ansluta sig I framtiden, eller så kan visa bestämma sig för att lämna unionen.

EU:s hymn

EU har också en hymn

En hymn är en speciell typ av sång, som används som en symbol för en specifik grupp av människor eller en organisation.

Alla länder har sin egen hymn. Även andra organisationer har sina egna hymner, till exempel sportklubbar.

När länder har en hymn kallas den för nationalsång. Nationalsången spelas när det finns någonting viktigt att fira. Den spelas också till exempel i början av en internationell fotbollsmatch.

Syftet med en nationalsång är att föra människor samman trots eventuella olikheter som de människorna kan ha.

EU-hymnen är ett musikstycke av *Ludwig van Beethoven*. Beethoven var en tysk kompositör som levde från 1770 till 1827. Han skapade musiken som en del av sin nionde symfoni, för att sjunga dikten ”Ode till glädjen” som skrevs av *Friedrich Schiller*. Schiller är en tysk poet som levde från 1759 till 1805. Dikten handlar om människor som är vänner och som älskar varandra.

Tänk efter!

Stödjer du någon sportklubb och känner du till dess hymn? Kan du sjunga den?

EU:s devis

En devis (ett motto) är en kort mening som används för att förklara en viktig idé eller tanke.

Exempelvis har USA som sin devis ”In God We Trust” (”I Gud vår förtröstan”). Staden Paris har som devis ”Fluctuat nec mergitur”, vilket är latin för ”Hon gungas av vågorna men hon sjunker inte”, vilket betyder att staden Paris kommer att stå fast även i svåra tider.

EU:s devis är:

Förenat i mångfald

Vad är Mångfald?

Människor i EU skiljer sig från varandra. Varje individ är unik, och människor växer också upp under olika förhållanden:

- De använder olika språk
- De har olika kulturer och traditioner
- De ser olika ut
- De älskar olika saker
- Och så vidare

Detta kallas mångfald. Ett av målen för Europeiska unionen är att bevara mångfald.

Vad betyder ”Förenad”?

Människor i EU hör ihop trots att de är olika.

De talar olika språk, har olika högtider, föredrar olika typer av mat, lever i olika länder, följer olika regler osv. Men de har också en hel del gemensamt. När de samarbetar och förenar sina olika kompetenser, kan de åstadkomma mer.

Därför är EU:s devis ”*Förenat i mångfalden*”.

Tänk efter!

Fundera kring traditionella maträtter i det europeiska land som du för närvarande bor i, och berätta för oss om dessa maträtter.

Känner du till andra typer av maträtter som är typiska för andra länder?

Europeiska unionen har för närvarande 27 medlemsländer (år 2022). På kartan är de blåfärgade.

Europeiska unionens medlemmar

Europa och EU är två helt olika saker.

Europa är en kontinent – en stor landmassa omgiven av hav.

EU är ett förbund (en klubb) av länder, varav många är inom Europa (kontinenten).

Många länder i Europa (kontinenten) är inte medlemmar i EU. Men sedan EU grundades har antalet EU-medlemsländer ökat.

Det finns ingen gräns för antalet länder som kan bli medlemmar i EU.

Vissa länder som inte är medlemmar i EU vill bli medlemmar, däribland Serbien, Nordmakedonien, Turkiet och Ukraina.[1]

För att bli medlemmar måste länderna leva upp till vissa krav, och att uppfylla dem kräver oftast mycket tid och ansträngning.

Majoriteten av dessa krav handlar om ekonomisk stabilitet, demokrati och rättsstatsprincipen.

Det är också möjligt för ett land att vilja lämna EU. Till exempel beslöt sig Storbritannien för att lämna EU 2019.

1 Boken skrevs 2022.

Storbritannien lämnar EU 2019

Storbritannien består av flera delar: England, Skottland, Wales och Nordirland. Ett annat namn för Storbritannien är Förenade konungariket Storbritannien, med kortform Förenade kungariket.

I juni 2016 röstade invånarna i Storbritannien i frågan: ”Borde Storbritannien stanna kvar i EU, eller borde det lämna EU?”

Majoriteten av människorna i Storbritannien röstade för att lämna EU.

Storbritannien lämnade EU i mars 2019.

Innan dess hade EU 28 medlemsstater. Nu har EU 27 medlemsstater.

När Storbritannien lämnade EU ville människor ha ett kort namn på den här händelsen. De kallade utträdet för ”Brexit”.

Brexit

Ordet ”Brexit” är en sammansmältning av två andra ord.

Britain + Exit ✂ Brexit

”Britain” är en kortform för ”Great Britain
(= Storbritannien)

Exit betyder ”lämna” eller ”utgång”

Vem kan bli en medlemsstat i EU?

I princip kan alla länder i Europa bli medlemmar i EU. För att bli medlem i EU måste ett land uppfylla vissa krav. De här kraven sattes upp av EU i olika överenskommelser och avtal (kallade *fördrag*) mellan dess medlemsländer

Ett väldigt viktigt krav är att landet måste vara **demokratiskt**.

Ett annat villkor för länder för att li medlemmar i EU är att de följer **rättsstatsprincipen**.

Dessutom kan länder bara bli medlemmar i EU när de accepterar att **mänskliga rättigheter** gäller för deras medborgare.

Du hittar mer information om dessa idéer i de röda rutorna på följande sidor.

I en demokrati kan människor rösta för att bestämma vem som ska bilda regering och vilket beslut regeringen ska ta.

Fler villkor för att bli EU-medlem

Du såg att EU-länder måste vara demokratiska, följa rättsstatsprincipen och respektera de mänskliga rättigheterna.

Men innan ett land kan bli en medlem i EU måste andra villkor uppfyllas. Vissa av dem är ganska komplexa och abstrakta.

Till exempel:

- Landet måste vara politiskt stabilt;
- Människorna i landet måste gå med på att landet blir en del av EU;
- Landet måste använda en marknadsekonomi, inte en centralt planerad ekonomi;
- Landet måste följa vissa regler för att förvalta sina statliga finanser;
- Landet måste acceptera EU:s mål;
- Landet måste acceptera EU-lagstiftning i alla dess detaljer.
- Dessa regler kallas sammantaget *Acquis communautaire*, vilket är franska för ”gemensamma prestationer”. Detta innefattar regler för alla livsområden: handel, resor, bankärenden, media, jordbruk, livsmedelssäkerhet, beskattning, rättvisa, vetenskap, utbildning och många fler.

Tänk efter!

Ovan sade vi:

“Ett land måste vara politiskt stabilt”

Vad kan det betyda?

Tänk efter!

Har du någon uppfattning om vad ”marknadsekonomi” till skillnad från ”centralt planerad ekonomi” kan vara?

Vad är demokrati?

Ordet demokrati kommer från de grekiska grundorden *demos* **och** *kratos*. *Demos* **kan översättas till ”folket” och** *kratos* **till ”makt”. Alltså betyder demokrati ”folkets makt”.**

Majoritet och minoritet

Huvudtanken i en demokrati är att beslut fattas i enlighet med vad människor vill. Men människor vill olika saker. Människor uttrycker det de vill genom att rösta i val, så att deras regering kan agera utifrån hur människor röstade.

Detta kallas ett majoritetsbeslut

Majoritetens åsikt är viktig. Minoritetens åsikt är också viktig.

Ett land kan vara odemokratiskt även om majoriteten av folket står bakom dess politiska beslut. En bra demokrati borde också ha hänsyn till åsikterna bland mindre grupper (minoriteter).

Medborgare måste behandlas lika

I en demokrati borde alla medborgare behandlas lika.

De ska behandlas lika även när de tycker annorlunda än regeringen eller majoriteten.

Människor tillhörande alla religioner behandlas lika. Även människor som inte följer en religon.

Yttrandefrihet

Alla har rätten att utrycka sin åsikt offentligt.

(I verkligheten finns det gränser för detta. Till exempel, i de flesta länder får du inte offentligt be andra att begå brott, uttrycka hets mot folkgrupp eller hatiska åsikter.)

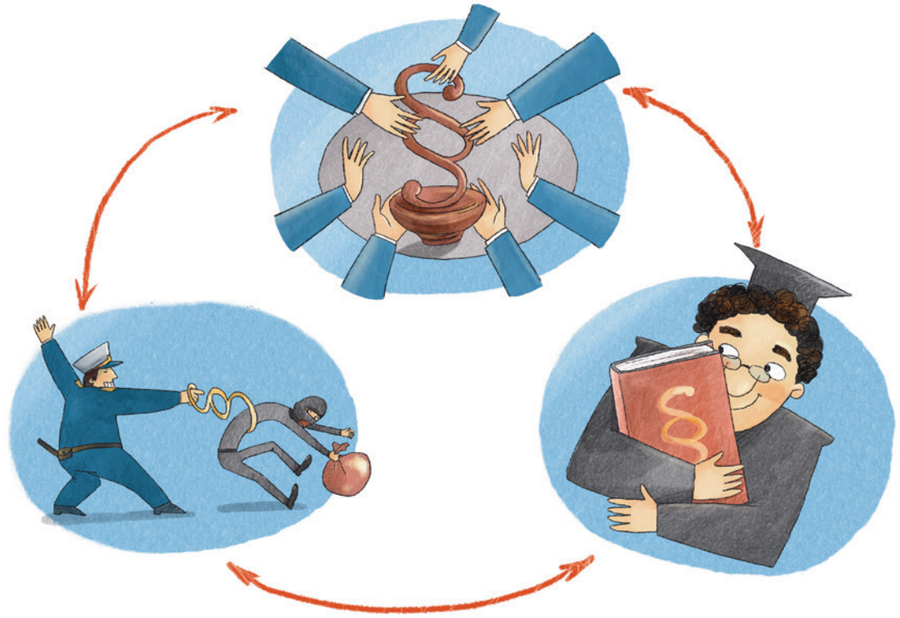
Regeringar kan bytas ut

I en demokrati är det möjligt att en regering byts ut. Val hålls vanligtvis vart fjärde eller femte år. Medborgare väljer en annan riksdag, och den nya riksdagen bildar en ny regering.

Maktdelningsprincipen

En viktig demokratisk princip är *maktdelningsprincipen*. Den innebär, för ett demokratiskt land, att regeringen, riksdagen och domstolarna är åtskilda. De arbetar oberoende av varandra. Regeringen kan inte tala om för riksdagen eller domstolarna vad de ska göra. De har specifika och individuella roller.

Det finns vissa sätt på vilka dessa institutioner kan (och måste) arbe-

Maktfördelning

ta med varandra. Riksdagen stiftar lagar, som regeringen måste tillämpa. Regeringen kan föreslå nya lagar, som riksdagen kan acceptera. Medborgare kan be domstolarna att kontrollera om det som regeringen gjorde eller kommer att göra är i enlighet med lagen.

Interaktionen mellan dessa organ är definierad och begränsad.

Du hittar den här principen i de flesta länderna i Europa. För EU-länder är det obligatoriskt.

Motsatsen skulle vara en autokratisk ledare som kan göra vad han/hon vill, även tala om för domstolarna hur de ska fatta beslut, till exempel att behandla vissa människor annorlunda.

Rättsstatsprincipen

Rättsstatsprincipen innebär att alla medborgare behandlas lika. Ingen står över lagen. En regering måste också följa lagen.

Alla statliga myndigheter måste följa lagen, till exempel polisen, de lokala myndigheterna och domstolarna.

Domstolar är där juridiska experter arbetar (domare, åklagare, advokater). De tolkar lagen och de beslutar huruvida beteendet som uppvisas av en person, ett företag eller till och med av regeringen är lagligt.

Domstolarna är oberoende av regeringen. Detta innebär att ingen tillåts att tala om för domare hur de ska fatta beslut. Domare är endast bundna av lagen och av reglerna för deras yrke. Domare kan inte avsättas från sin tjänst bara för att de tycker annorlunda än regeringen.

Rättsstatsprincipen innebär att medborgare behandlas lika inför lagen. En rik, en fattig, en mäktig eller en svag person borde alla behandlas lika.

Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter är rättigheter som varje person har.

Mänskliga rättigheter erkänns av de allra flesta länderna i världen.

Mänskliga rättigheter är grundläggande rättigheter för varje människa.

Mänskliga rättigheter har utvecklats under tusentals år i människans historia.

Mänskliga rättigheter innefattar:

- **Rätten att leva; ingen får bli dödad**
- **Ingen får bli torterad**
- **Slaveri och tvångsarbete är förbjudet**

Mänskliga rättigheter är inskrivna i internationella fördrag (= avtal mellan länder). Ett av dem är den *Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna* från 1953. Länder som undertecknade konventionen lovar att respektera dessa rättigheter.

EU accepterar bara länder som en medlemsstat som respekterar mänskliga rättigheter.

För mer information om mänskliga rättigheter, se avsnittet om *Europarådet* på sida 115.

Mänskliga rättigheter i Storbritannien

Storbritannien beslutade att göra vissa av artiklarna i *Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna* till en del av sin egen nationella lagstiftning. Dessa lagar kallas *Human Rights Act 1998* (lagen om mänskliga rättigheter).

Storbritannien beslöt sig för att göra vissa av artiklarna i den *Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna* till en del av sina egna nationella lagar. Dessa lagar kallas för *Lagen om mänskliga rättigheter 1998* (*Human Rights Act*, ”HRA”).

Lagen om mänskliga rättigheter blev en lag år 2000. Storbritannien gjorde den *Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna* till en del av sina egna nationella lagar för att göra det enklare för medborgare att väcka anspråk enligt mänskliga rättigheter inom det brittiska rättssystemet.

Människor, riksdag och regering

I en demokrati är människornas åsikter viktiga när beslut fattas.

Att fatta beslut kan vara tidskrävande och komplicerat. Därför väljer medborgare personer som företräder dem. Dessa valda personer kallas riksdagsledamöter (MEP). De samlas i en stor byggnad som kallas riksdagshuset. De diskuterar viktiga frågor. De beslutar om nya lagar genom att rösta.

I vissa länder utser riksdagsledamöterna regeringen, dvs. statsministern (regeringschefen) och statsråden (hans/hennes ministrar för särskilda arbetsområden). Det är så här det går till i exempelvis Tyskland.

I andra länder väljs regeringschefen direkt av medborgarna. Det är så här det går till i Frankrike. Medborgarna väljer också riksdagsledamöterna.

I vissa länder kallas regeringschefen för president. I andra länder för premiärminister. Namnet beror på traditionen i landet.

Riksdagar har olika namn. I Tyskland kallas riksdagen för *Bundestag*. I Polen kallas den *Sejm* (som betyder ”sammankomst”). I andra länder kallas riksdagen för *Nationalförsamling* osv.

Det är odemokratiskt när:

- Medborgare behandlas sämre när de har andra åsikter än regeringen;
- Polisen inte följer lagen;
- Polisen arresterar personer som talar emot regeringen;
- Domstolarna är påverkade av politiker;
- Media (nyhetstidningar, TV, internet) bara framför regeringens åsikt och ståndpunkt;
- Regeringen aldrig byts ut.

Offentliga myndigheter

I ett modernt land finns det många olika myndigheter för många syften. Ett exempel på en myndighet är polisen.

Det finns olika myndigheter som är ansvariga för saker såsom:

- Tillhandahålla socialt stöd till människor
- Samla in skatter
- Upprätthålla gator
- Driva skolor

Offentliga myndigheter är organisationer som styrs av regeringen. Deras roll är definierad av lagar. Myndigheter fullföljer uppgifter som är viktiga för allmänhetens bästa.

Vissa myndigheter har rätt att tala om för människor vad de ska göra och hur de ska bete sig. Till exempel säger polisen till människor att inte köra för fort.

Brott mot mänskliga rättigheter

Ett land som bryter mot en artikel i den *Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna* **kan straffas av EU.**

Straffet kan innefatta böter eller sanktioner.

Böter är pengar som landet måste betala.

En **sanktion** är när pengar eller annat stöd stoppas eller dras tillbaka.

Ett exempel är att stoppa handeln till och från det landet.

Ett annat exempel där EU kan bestraffa ett medlemsland kan ses nedan i kapitlet ”*Gemensamma lagar för flertalet länder*” **på sida 67**.

Tänk efter!

Diskutera varför dessa saker inte är demokratiska!

Vad gör EU?

EU handlar om länder som samordnar med varandra och fattar beslut tillsammans. Tanken är att ha gemensamma regler för alla länder, och genom detta för alla medborgare, alla företag osv. I ett ord handlar EU om att göra livet enklare.

I det här kapitlet diskuterar vi EU:s viktigaste arbetsområden.

Fri rörlighet och frihet att resa

En viktig tanke som EU tillämpade är dess tanke om att göra det enkelt för människor att röra sig och att resa.

EU-medborgare kan arbeta varsomhelst inom EU

Till exempel kan en läkare från Polen arbeta i Tyskland.

En köksmästare från Tyskland kan öppna en restaurang på Mallorca.

En snickare från Österrike kan ta ett jobb i Italien.

EU-medborgare kan bo varsomhelst inom EU

Detta kallas *fri rörlighet*. Fri rörlighet är en rättighet för alla EU-medborgare. Den här rättigheten kommer från EU-lagstiftning.

Den här lagen kallas Artikel 21 i *Fördraget om hur Europeiska unionen fungerar.*

I vissa länder finns det striktare lagar om rörlighet.

Individer måste ha en egen inkomst och får inte vara en ekonomisk börda för landet.

Undantag från detta är flyktingar.

EU-länder har öppna gränser

Oftast när människor reser till ett annat land måste de visa sina pass eller ID-kort. Detta kallas gränskontroller.

Många EU-länder har kommit överens om att medborgare inte måste visa upp sina pass eller ID-kort.

Dessa länder kallas gemensamt för Schengenområdet. (Det beror på att avtalet gällande detta undertecknades först i staden Schengen i Luxemburg.)

Detta avtal gör det lättare att resa genom EU-länder. Avtalet gör det också lättare att bo eller arbeta i EU-länder.

Det finns många människor som bor i ett land men arbetar i ett annat land. Till exempel finns det många människor som bor i Frankrike och reser till Tyskland för att arbeta.

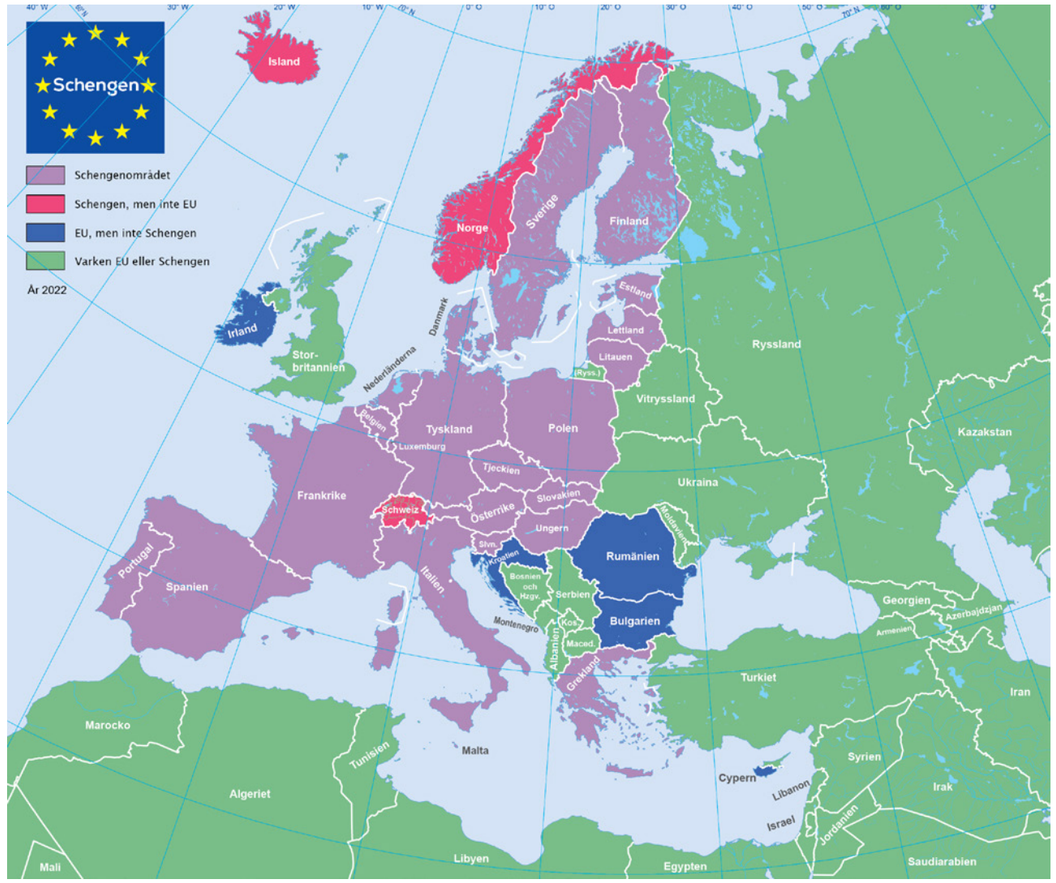
För alla rättigheter som radas upp ovan, har EU stiftat lagar som också fastställer detaljerna kring personers fria rörlighet.

Detta kan hittas i Artikel 45 i *Fördraget om hur Europeiska unionen fungerar*.

Genom dessa lagar tillåts EU-medborgare att:

- Söka jobb i ett annat EU-land

- Arbeta där utan att behöva ett arbetstillstånd
- Leva där i det syftet
- Stanna kvar där även efter att anställningen har upphört
- Ha samma rättigheter som lokalbefolkningen gällande att hitta sysselsättning, arbetsvillkor, skatter och att få hjälp från samhällssystem.

Schengenområdet: Violettländerna ingår i Schengenavtalet. Det är i stor utsträckning möjligt att resa hit utan gränskontroller. Röda länder deltar även om de inte är medlemmar i EU. Blå länder är EU-medlemmar men ingår ännu inte i Schengenområdet.

Resa till ett annat land för arbete eller utbildning

Individer i Europa har olika färdigheter, kunskaper och erfarenheter. Dessa individer kan arbeta i olika länder där det finns en efterfrågan.

Storbritannien

Storbritannien stod värd för de olympiska spelen i staden London 2012. London ägnade många år åt att förbereda för de olympiska spelen. Tusentals byggarbetare från Europa reste till London för att hjälpa till att förbereda och bygga upp olika byggnader.

En känd byggnad är London Stadium (även känd som Olympiastadion).

Detta var viktigt eftersom att London behövde slutföra byggandet innan de olympiska spelen började. Det fanns inte tillräckligt med byggarbetare i Storbritannien. Därför var rörelsefriheten till stor hjälp i byggprocessen.

Tyskland

Tusentals byggarbetare från andra länder såsom Polen, Bulgarien och Rumänien har kommit till Tyskland för att arbeta i Tyskland. Detta beror på att de kan få en bättre inkomst där än i hemlandet. Dessutom har många läkare och sjuksköterskor i Tyskland kommit från andra EU-länder. Många människor från EU-länder flyttar också till Tyskland för att studera vid universitetet.

Ungern

Många studenter från andra länder reser till Ungern för att studera vid universitetet, exempelvis för att de inte blev antagna till universitetet i deras eget hemland. Ungern erbjuder bra utbildning, även för studenter som inte pratar ungerska.

Flyktingar – människor som söker skydd

2021 var ungefär 84 miljoner människor runtom i världen flyktingar.[1] De flydde från krig eller från andra problem som gjorde det omöjligt för dem att stanna kvar i sina hemländer.

Flyktingar vill inte lämna sitt hemland. Men de känner att de inte har något val.

De flesta människor flyr från sina hemländer för att:

- **Det pågår krig i deras land;**
- **De förföljs på grund av sin hudfärg, sitt kön, sina politiska åsikter, sin religion;**
- **De har väldigt dåliga levnadsförhållanden, och det finns ingen förhoppning om att förhållandena kommer att förbättras**

Flyktingfrågan är en fråga som påverkar alla länder runtom i världen. Inget land kan lösa det här problemet på egen hand. EU kan inte heller lösa det här problemet. Däremot, med samarbetet mellan alla dess medlemsländer, kan EU göra mer än om länderna agerade på egen hand.

Vissa människor erbjuder enkla lösningar på flyktingproblemet. Men dessa människor fokuserar bara på en liten del av problemet. Vissa människor säger: ”Låt oss ta emot alla flyktingar för att hjälpa dem”, men de ser bara en del av problemet. Andra människor säger: ”Vi borde inte ta emot flyktingar över huvud taget”, men de ser också bara en del av problemet.

1 Källa: UNHCR, uppgifter publicerades i november 2021, fortfarande oförändrade i juni, 2022.

Den inre marknaden

En marknad är en plats där människor köper och säljer varor. Ett bra exempel på detta är en bondemarknad.

Varje marknad har sina egna regler. Det finns regler om när marknadsstånd får ställas upp och när de måste tas bort, vilka varor som får säljas osv.

Varor kan också säljas från ett land till ett annat. Till exempel säljs bilar från Tyskland till USA.

Däremot finns det andra regler i USA för att sälja bilar. Till exempel har bilar i Europa gula körriktningsvisare (blinkers), medan de måste vara röda i USA. Därför måste bilar från Tyskland byggas annorlunda för amerikanska konsumenter. Den som vill sälja bilar till USA måste känna till reglerna för att sälja bilar där.

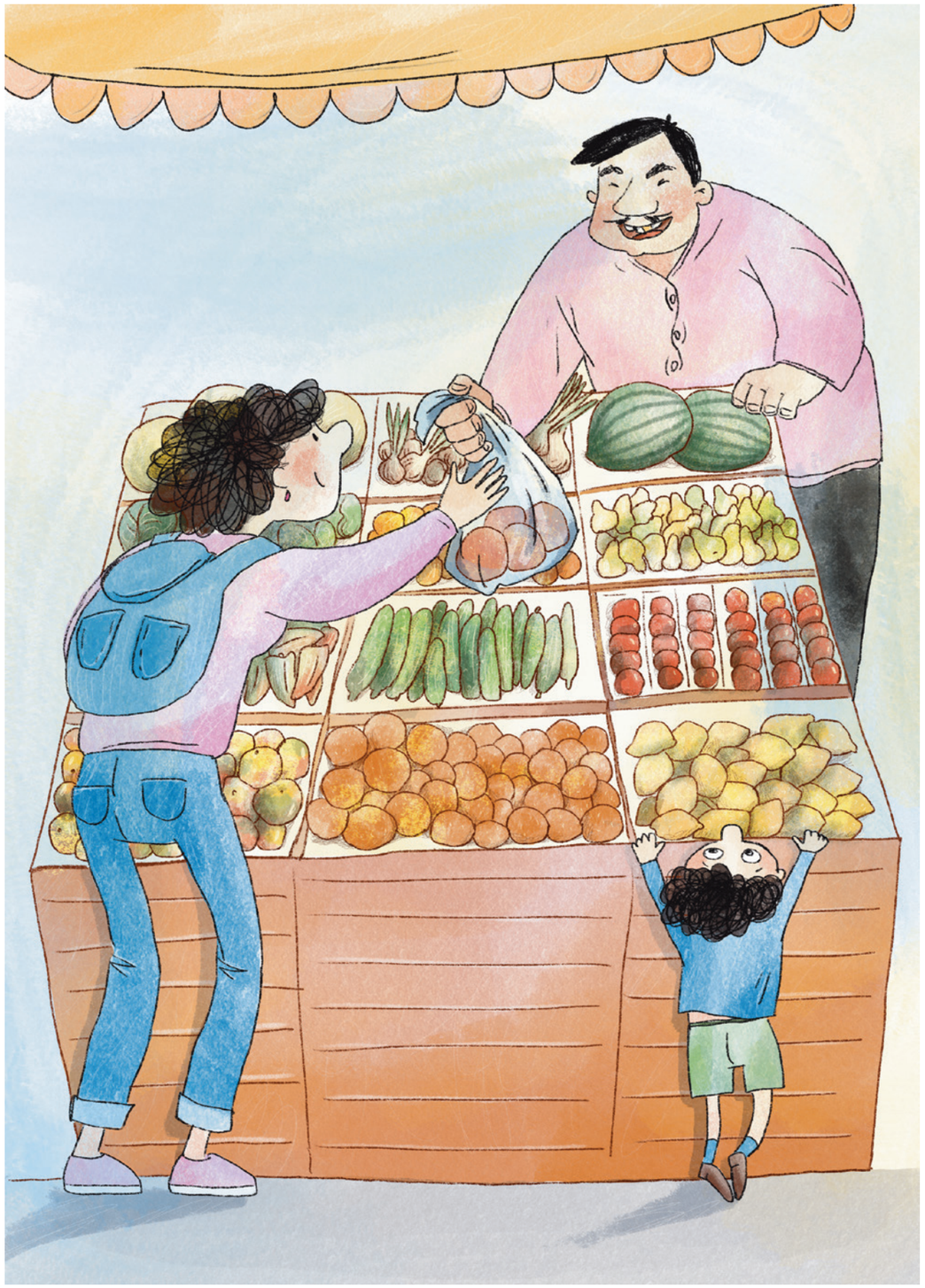
Vi säger: ”USA har en annan marknad.”

Inom EU är reglerna för att sälja, köpa och tillverka varor (bilar och alla andra saker) identiska. Därför säger vi att EU använder en inre marknad (tidigare en gemensam marknad). Detta kallas också den **europeiska inre marknaden**.

En man från Sverige som handlar med en kvinna från Frankrike har samma regler att följa. De handlar på den europeiska inre marknaden.

Vad gör EU?

Den inre marknaden

Den europeiska inre marknaden

- Varor kan fraktas från ett europeiskt land till ett annat. Till exempel kan lastbilar oftast korsa gränser utan att kontrolleras.
- Handelsfartyg inom EU behöver vanligtvis inte betala tullavgift. Det innebär att de inte behöver betala pengar när deras varor förs in i ett annat land. När varor kommer in från andra länder utanför EU gäller samma tull överallt.
- Inom EU finns det regler för att skydda människor som köper varor för personligt bruk (dessa människor kallas konsumenter). Att skapa sådana regler, och att tillämpa sådana regler, kallas konsumentskydd. Konsumentskydd är en viktig uppgift för EU.

Tänk efter!

Den *europeiska inre marknaden* är ett annat exempel där EU stiftar lagar som påverkar alla EU-länder.

För att göra så behöver EU ha en bra orsak. Vi pratade om detta ovan.

Kommer du ihåg vad principen kallas?

☐ Hållbarhetsprincipen

☐ Misstänksamhetsprincipe

☐ Subsidiaritetsprincipen

☐ Stödbarhetsprincipen

Om du inte vet, ta reda på det på sida 81.

Vad den inre marknaden erbjuder

Tydlig information om produkterna

Du kan köpa äppeljuice från Polen

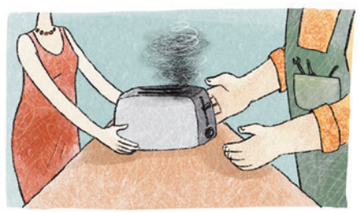
Flaskan har en etikett där du kan hitta information om vad den faktiskt innehåller. Etiketten är skriven på flera språk.

Om det står ”juice” på förpackningen så måste den innehålla 100 procent riktig fruktjuice.

Om det finns någonting annat i flaskan (socker eller vatten), får det inte kallas ”juice”, utan måste kallas någonting annat (”juicedryck”, ”fruktnektar” eller liknande).

Därmed vet du exakt vad du får: är det riktig juice eller är det någonting annat.

Dessa regler är likadana inom hela EU. Du kan gå in i en matvarubutik i Portugal och där kommer du att ha samma regler.

Garanti för elektroniska enheter for electronic devices

En annan regel inom EU är:

Elektroniska enheter kommer med en garantiperiod på två år.

Till exempel: Du köper en smarttelefon och efter några veckor fungerar den inte länge. Butiken där du köpte den måste reparera den eller ge dig en ny.

Detsamma gäller inom hela EU.

Arbeta varsomhelst

Det finns många saker som hör till den inre marknaden. En är:

Du kan arbeta var du vill.

Om du är plattläggare, rörmokare, snickare, takläggare, murare, eller elektriker så kan du arbeta varsomhelst inom EU, och du kan välja var du vill bo.

Föreställ dig att du köper ett hus, och därför behöver du en byggarbetare.

Du kan anlita en byggarbetare från varsomhelst inom EU.

Gemensam valuta

Valuta är ett annat ord för pengar.

Traditionellt sett har varje land sin egen valuta (typ av pengar).

Alla EU-länder hade sin egen valuta. Frankrike hade *Franc* (₣), Tyskland hade *D-Mark* (DM), Österrike hade *Schilling* (öS), Nederländerna hade *Gulden* (ƒ) och Italien hade *Lire* (L.). Att resa till dessa länder innebar att du behövde byta pengar. Du gick till banken och köpte landets valuta.

Att handla med dessa länder var också svårare eftersom att alla priser behövde räknas om igen och igen.

För att bespara alla detta extra arbete, beslutade EU-länder att överge sin nationella valuta och istället använda en gemensam sådan. Den gemensamma valutan kallas för Euro (€).

Länder har gått med på att använda Euro eftersom att det gör många saker lättare: resande, handel och att ha kontakt med banker.

För länder som använder euro, innebär det att du inte behöver byta valuta när du reser dit på semester. Du kan betala med samma pengar som du använder hemma, euron.

Med euron som valuta är handeln inom EU mycket enklare.

Ett företag i Tyskland som tillverkar möbler kan köpa virke från Finland och verktyg från Italien och sälja sina möbler till Frankrike. De kan använda samma valuta för varje steg i processen. Detta sparar tid som behövs för att konvertera valuta och värde.

För närvarande använder 19 av 27 EU-länder euron. De övriga 8 länderna använder fortfarande sin egen valuta: Sverige använder *Krona*, Polen använder *Zloty*, Bulgarien använder *Lev* osv.

Sverige har aldrig använt euron och har behållit sin traditionella valuta, den svenska kronan (SEK). Det betyder att om du reser från Sverige till andra länder så måste du byta pengar.

Vad gör EU?

Gemensam valuta

Valutor i andra EU-länder

Bulgarien - Bulgarisk lev - лв

Tjeckien - Tjeckisk koruna - Kč

Danmark - Dansk krona - kr

Ungern - Ungersk forint – Ft

Polen - polska złoty – zł

Romänien - Rumänska leu - lei

Sverige - svensk krona – kr

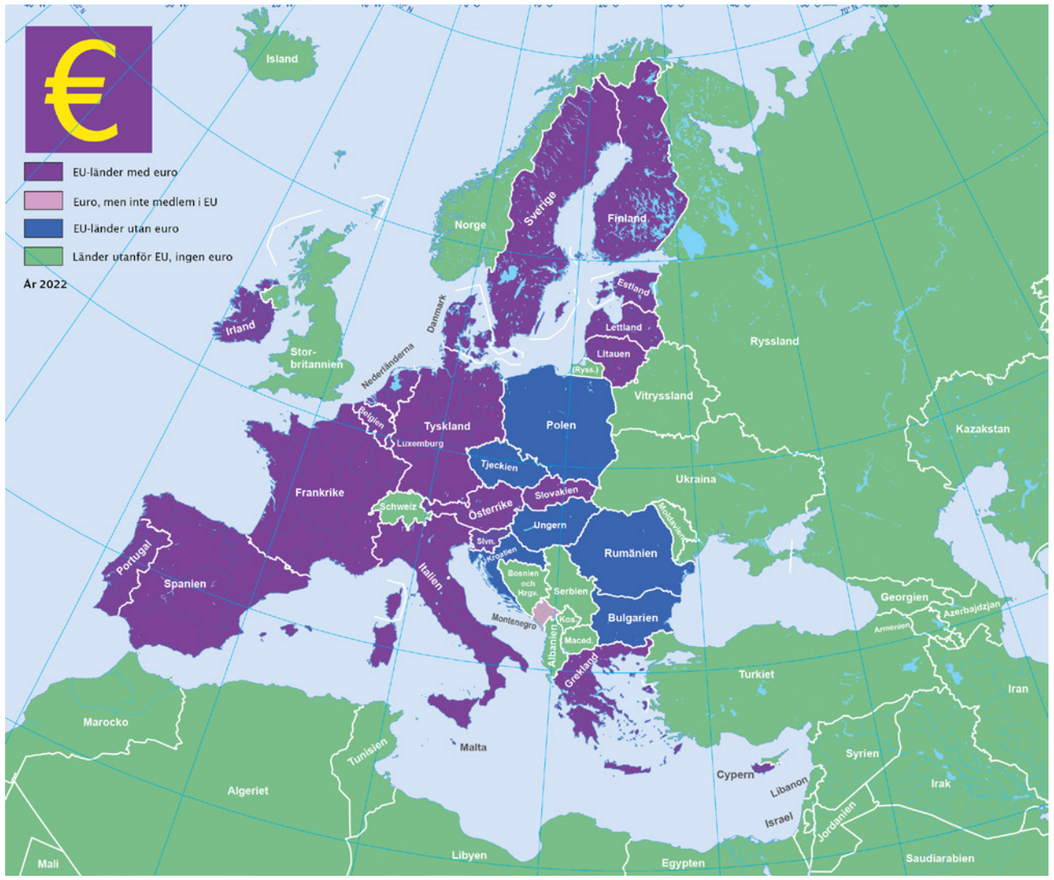
Valuta i vissa länder utanför EU

Storbritannien - Brittiskt pund - £

Schweiz - Schweiziska franc – CHF

Norge - norsk krona - kr

Montenegro - Euro - € (ja, de använder euro)

Länder som använder euron är violetta. Vissa EU-länder använder inte euron. De är blå. Ett land använder euron utan att vara medlem i EU (rosa).

Gemensam utrikespolitik

Vad är utrikespolitik?

Människor kan prata med varandra, komma överens om någonting och lösa sina problem. Länder kan också göra det. När länder pratar med varandra kallas det för *utrikespolitik*. Ett annat ord är *yttre politik*.

Representanter för länderna träffas och samtalar med varandra. Dessa representanter är oftast ländernas *utrikesministrar*, eller deras assistenter, *diplomaterna*.

Varje EU-land har sin egen utrikespolitik.

Fördelen med att prata med en röst

I Europa finns det många små länder med få medborgare, till exempel Luxemburg och Nordirland. Det finns också stora länder med många medborgare, till exempel Tyskland och Frankrike.

Alla länder i Europa är mycket mindre än USA eller Kina, både vad gäller landyta, rikedom och antalet medborgare.

Stora och mäktiga länder lär inte lyssna på länder som är små och har mindre makt.

Med länder som är förenade i EU och som talar med en röst, är det mycket mer troligt att större och mäktigare länder runtom i världen kommer

att lyssna på dem och behandla dem på lika villkor.

Alla EU-länder tillsammans har omkring 450 miljoner medborgare. Detta är mycket mer än USA (330 miljoner) och Ryssland (145 miljoner). Det är betydligt färre än Kina (1400 miljoner, eller 1,4 miljarder); Kinas befolkning är tre gånger större än den är i hela EU.

Genom att stå enade kan EU-länder uppnå bättre resultat i utrikespolitiken. Till exempel kan ett enat EU komma överens om värre avtal med Kina, Ryssland och USA.

Ett enat EU är också mer benäget att främja det som uppfattas som rätt, till exempel mänskliga rättigheter eller politik för att bekämpa klimatkatastrofen. EU är också mer benäget att kämpa mot saker som uppfattas som fel, till exempel krig och korruption.

Utrikespolitiska EU-institutioner

Sedan år 2009 har EU skapat sina egna utrikespolitiska organ. De gör det möjligt för EU att driva sin egen utrikespolitik utan att förlita sig på medlemsländernas utrikespolitiska experter (= diplomater).

Allra viktigast är:

- *Unionens höga representant för utrikesfrågor*. Det här är, så att säga, EU:s utrikesminister. Han (eller hon) är också vice ordförande i EU-kommissionen. För

närvarande (2022) är detta Joseph Borell från Spanien.

- *Europeiska utrikestjänsten*. Detta är EU:s diplomatiska tjänst, och kan också ses som dess försvars- och utrikesministerium. Den har cirka 4000 anställda.

De här organen skapades efter att EU:s medlemsländer hade undertecknat kontrakt (fördrag) om dem. Ett stort steg var *Lissabonfördraget*, som undertecknades 2009.

EU samarbetar med alla viktiga internationella organisationer, sammanslutningar av länder osv. Till exempel samarbetar EU med Förenta nationerna (FN) och även med många mindre regionala sammanslutningar över hela världen.

EU har inte sin egen militär. Istället kan EU be sina medlemsländer att skicka sina militärer till platser i världen där EU vill hjälpa till att bevara fred, skapa trygghet och hjälpa till i kriser.

Syften

Syftena med EU:s utrikespolitik är:

- Att skydda EU-ländernas gemensamma värderingar och intressen
- Demokrati, rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter
- Trygghet
- Fred
- Hållbar utveckling
- Internationell handel
- Skyddande av miljön
- Bistå andra länder vid naturkatastrofer eller katastrofer som orsakas av mänsklig handling eller passivitet

Dessa syften är nedtecknade i *Maastrichtfördraget* (Artikel 21). Det här fördraget undertecknades 1992. Det kallas ”*Maastrichtfördraget*” eftersom att det undertecknades i staden Maastricht i Nederländerna.

Genomfört arbete

Viktig gemensam utrikespolitik för EU har bedrivits under de senaste åren för följande delar av världen:

- Balkanhalvön – länder i sydöstra Europa
- Afrikas horn – Afrikas östligaste del med länderna Etiopien och Somalia
- Sahelregionen – över hela Afrika, söder om Saharaöknen
- Mellanöstern – de arabiska länderna och deras grannar

Tänk efter!

Ta en karta över världen, eller ännu hellre en jordglob, och hitta regionerna som nämns i texten ovan: Balkanhalvön, Afrikas horn, Sahel och Mellanöstern.

Vilka länder/regioner lyckades du hitta?

Vad känner du till om dessa regioner, till exempel från nyheterna?

Känner du några personer från dessa delar av världen?

Gemensamma lagar för flertalet länder

Vad är en lag?

Lagar är regler som länder instiftar för sig själva, som ska följas av alla medborgare, och även av regeringen.

Det finns olika typer av lagar:

- Lagar för att straffa brottslingar, och förhoppningsvis stoppa dem (strafflag)
- Lagar för att reglera hur människor gör affärer med varandra (civilrätt)
- Lagar för att reglera hur staten hanterar medborgarna, och hur statliga institutioner måste uppträda (offentlig rätt)
- Lagar för att reglera vilka institutioner som överhuvudtaget finns i ett land (grundlag)

Det finns också många andra typer av lagar. Vissa av dem kallas olika saker, till exempel föreskrifter, stadgor, balkar och många andra namn. Ett mer universellt namn för lagar är ”rättsakter”. Vissa rättsakter utfärdas på andra statliga nivåer. Till exempel kan kommunfullmäktige utfärda en rättsakt. Den är då endast giltig i den kommunen.

Lagar är oftast nedskrivna. Det är för att alla ska kunna söka upp vad som står i lagen. Det här är viktigt så att medborgare kan följa dessa lagar.

Det är också viktigt ifall att det finns en tvist om lagen.

Hur lagar skapas

I en demokrati utfärdas lagar i en demokratisk process, oftast av riksdagen. Vissa ledamöter i riksdagen skriver ner lagen, i form av ett lagförslag. Alla ledamöter läser förslaget, och när de tycker att det är rimligt, röstar de om det i riksdagen. Sedan offentliggörs lagen så att alla kan läsa den. Efter det har lagen trätt i kraft och måste följas av alla.

Regeringen måste se till att alla följer lagen.

Istället för av ledamöter i riksdagen så kan lagförslaget också skrivas av regeringstjänstemän. Men i vilket fall som helst är det ledamöterna i riksdagen som kommer att acceptera eller refusera förslaget genom att rösta om det.

Hur lagar verkställs

I ett demokratiskt land är makten fördelad på tre grenar:

- Den lagstiftande makten, för att utfärda lagarna. – Ofta är det här parlamentet.
- Den verkställande makten, för att se till att lagen följs – Det här är regeringen med alla dess underordnade institutioner.
- Den dömande makten, för att lösa tvister – Det här är domstolarna.

A judge has to try to be impartial and not be drawn to whatever third parties say.

Detta kallas för **maktdelningsprincipen**.

Det är regerings uppgift att se till att lagarna följs. För detta syfte har regeringen olika institutioner, till exempel administration och polis, och många andra organ för specifika syften. Personer som arbetar i sådana befattningar för regeringen brukar kallas för *tjänstemän*.

Hur löser man tvister om lagar?

Ibland följer inte människorna lagen.

Till exempel kan det hända att en person stjäl någonting.

Eller så tvistas det om huruvida någonting är lagligt eller inte. (*Lagligt* innebär ”i enlighet med lagen”, ”som lagen säger”). Till exempel: Borgmästaren i en stad bestämmer sig för att ta mark från en markägare för att bygga en ny väg. Markägaren kan be en domstol att kontrollera om det som borgmästaren gör är lagligt.

Domstolar är institutioner där personer arbetar som är välutbildade i att förstå lagen. De kallas domare. Domare är beslutsfattare. Deras uppgift är att ta ställning till om något är enligt lagen och hur lagens regler ska tillämpas i detalj.

En viktig sak i demokratier är att domare måste vara opartiska. Regeringen (och alla andra) får inte påverka domare i deras beslut. Därför tilldelas oftast domare den här tjänsten endast en gång i livet.

Lagar i ett land kontra lagar mellan länder

Hittills har vi talat om lagar som gäller i ett enskilt land.

Dock finns det också lagar som gäller för mer än ett land. Länder bestämmer sig för att utfärda sådana lagar tillsammans. Detta har många fördelar. Exempelvis kan det göra det lättare att resa, handla eller söka jobb.

Det är också lättare för alla att följa lagen när lagen är densamma överallt.

Lagar som gäller för mer än ett land kallas för *internationell offentlig rätt.*

EU grundar sig på sådan internationell offentlig rätt.

Allting som EU bestämmer gäller för alla dess medlemsländer.

Det finns olika sätt för hur beslut från EU införlivas i nationell lagstiftning (= medlemsländernas individuella lagar). De viktigare sätten är:

- **Förordningar** – Det är då den lag som EU instiftar gäller direkt i alla medlemsländer.
- **Direktiv** – Det är när EU endast instiftar ett ramverk och medlemsländerna införlivar detta med visst utrymme för anpassningar till sina individuella behov eller önskemål.

(För mer om förordningar och direktiv, se rutan på sida 80.)

Alla lagar som EU instiftar måste tillgodose önskemålen och behoven hos medborgarna i alla länder. Lagarna borde förbättra livskvaliteten för människor i Europa.

Vad gör EU?

Gemensamma lagar för flertalet länder

Var EU bär ansvaret och inte

EU har makten att besluta i vissa frågor. Många saker fortsätter att **bestämmas av länderna** själva, utan EU:s påverkan eller inflytande.[1]

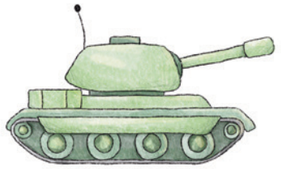

Pengar

Vissa EU-länder bestämde sig för att använda Euro som sin valuta.

Andra länder valde en annan valuta; till exempel använder Sverige Krona och Bulgarien använder Leva. De har olika mynt och olika sedlar.

Det är upp till landet att välja vilken valuta som ska användas.

Militär / Försvar

EU-länder fattar egna beslut om sin militär.

De bestämmer hur de ska organisera sin armé, flotta och sitt luftvärn.

De bestämmer hur mycket pengar de ska spendera på detta.

EU sätter inte upp några regler för militären.

Holidays

Den tredje oktober är en tysk nationell högtid. Tyskar firar att de två forna tyska staterna (Öst och Väst) har blivit en enda stat igen. Det här är en högtid som bara firas i Tyskland.

Andra länder väljer andra dagar för sina högtider.

1 Se den röda rutan “Subsidiaritetsprincipen” nedan, sita 81.

I vissa frågor **bestämmer EU** helt och hållet. Beslut om sådana ämnen gäller för samtliga EU-länder.

Tull

När privatpersoner eller företag säljer eller köper varor eller tjänster utanför landet måste de vanligtvis betala pengar till staten. Detta kallas för tullavgifter.

EU-länder, däremot, kräver inte tullavgift när saker köps och säljs mellan EU-länder. Alla kan sälja och köpa saker över landsgränser utan hinder eller extra kostnader.

Handel med länder utanför EU kräver oftast att tullavgifter betalas. EU säkerställer att de är lika för alla inom EU.

Till exempel är tullavgifter för handel med Kina lika för människor i Italien och för människor i Sverige.

Flygplatssäkerhet

Flygplatssäkerhet styrs av EU. Alla EU-länder måste tillämpa samma regler

På alla flygplatser i alla EU-länder gäller samma regler för hur passagerare och deras bagage ska kontrolleras.

Skydda havsvarelser

EU har rätten att stifta lagar för att skydda djur och växter i havet (”*skyddande av marinbiologiska resurser*”). Alla länder måste följa dessa lagar.

Anledningen till detta är att alla hav är förenade.

Mer

Det finns fler sådana politikområden. De finns listade i *Fördraget om hur Europeiska unionen fungerar* från 2012, Artikel 3.

Det finns vissa saker som **både EU och EU-länder beslutar om**. Detta innebär att EU kan utfärda lagar; Länderna kan också utfärda lagar för detta, men bara såtillvida att EU inte har gjort det. — Detta kallas *delat ansvar*.

Konsumentskydd

Ett exempel på *delat ansvar* är konsumentskydd. Konsumentskydd är regler för att skydda konsumenter. Konsumenter är människor som köper varor och tjänster.

Dessa regler hjälper till att säkerställa att konsumenter är skyddade, och att de inte utnyttjas av säljare.

EU har vissa regler om konsumentskydd. Vissa länder har ytterligare regler.

Telefonavgifter vid utlandsvistelser

EU har skapat en regel som fastställer att människor kan använda sina mobiltelefoner i andra EU-länder utan extra avgifter.

Detta innebär att individer kommer att betala samma avgift som de skulle betala om de befann sig i hemlandet.

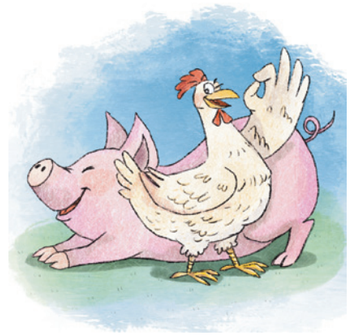
Utan den här EU-lagen skulle telefonföretag kunna debitera människor mer om de använde sina telefoner i andra länder, till exempel under semestrar.

Det finns däremot många andra detaljer gällande telekommunikation som regleras av de enskilda länderna, och inte av EU.

Jordbruk

EU har ett fokus och intresse för jordbruk. EU stödjer bönder ekonomiskt för att uppmuntra till odling och produktion.[2]

EU försöker också få bönder att skydda miljön. Men länder har också sina egna, ytterligare lagar och regler för jordbruk

Det finns många fler politiska sakfrågor som EU och EU-länder har gemensamt ansvar för. Dessa områden finns listade i *Fördraget om hur Europeiska unionen fungerar* (från 2012), Artikel 4. Här är några av dem:

- Intern marknad
- Socialpolitik
- Fiske
- Miljö
- Transport
- Energi
- Säkerhet
- Rättvisa
- Hälsa
- Turism
- Utbildning

Tönk efter

Vad betyder de ovan-stående politik-områdena?

Kan du hitta konkreta exempel på *social-politik* eller *rättvisa* eller *utbildning*?

2 2014: 38 procent av EU:s budget gick till jordbruk

Varför är det rimligt att ha samma regler i alla länder?

Fördelen med att ha samma regler och lagar i alla EU-länder är att det möjliggör konsekvens, stabilitet och rättvisa.

Ett exempel på detta är lagar om miljöskydd.

Orsaken till det är att föroreningar inte upphör vid landgränser. Ett land kan försöka skydda sin miljö, men det kommer egentligen inte att hjälpa när grannländer fortsätter att förorena.

På sida 13 diskuterade vi att EU främjar enighet och samarbete. När alla länder arbetar tillsammans och förenas, uppnås mål snabbare och mer effektivt.

Samma regler gäller i hela EU för plastavfall och plastanvändning. Därför måste alla EU-länder följa samma regler för plastavfall.

Detta hjälper EU att bidra till att minsta mängden plastavfall.

EU-länderna beslutade att föreskrifter om plastavfall borde utfärdas på EU-nivå. Detta innebär att alla EU-länder måste följa dessa regler.

Vad gör EU?

Gemensamma lagar för flertalet länder

Undvika plastavfall

Människor i Europa använder väldigt många plastpåsar.

Många plastpåsar kastas bort och hamnar i havet. Detta är dåligt för djuren som lever i havet.

Det hjälper inte när människor i endast ett land använder färre plastpåsar.

Därför beslutade EU att:

"*By the end of 2019, one person in the EU must not use more than 90 plastic bags per year. And by the end of 2029, one person shall use at most 40 plastic bags per year.*"

Alla länder måste vidta åtgärder för att minska användningen av plastpåsar.

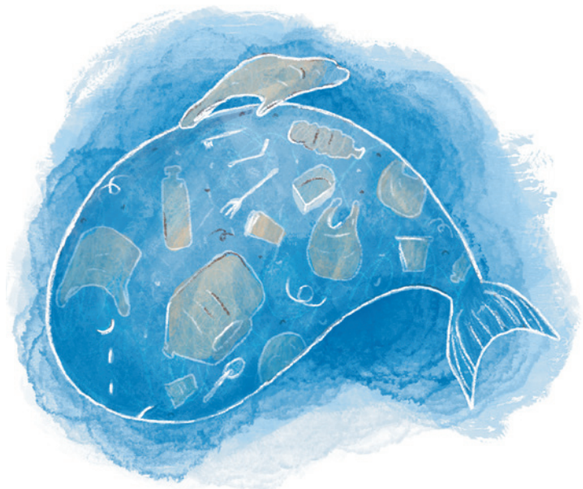
De måste också vidta åtgärder för att säkerställa att plastavfall inte bara kastas bort utan istället återanvänds på något sätt.

Tänk efter!

Vad gör du med dina gamla plastflaskor och plastpåsar?

Samlas plastavfall in i din stad? Hur?

Vet du vad som händer med plastavfallet efter att det har samlats ihop?

Förordningar och direktiv

Det finns två olika typer av lagar i EU.

De kallas *Förordningar* och *Direktiv*.

När det finns en **förordning** om någonting, måste länder göra exakt det som står. När EU utfärdar en förordning, blir den förordningen omedelbart en lag i alla medlemsländer. Den ersätter nationella lagar som kan ha funnits där på samma ämne.

Ett exempel på en förordning är

> *Ett exempel på en förordning är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 524/2013 av den 21 maj 2013 om tvistlösning online vid konsumenttvister.*

Förordningen handlar om att förbättra konsumentskyddet.

När det finns ett **direktiv**, måste länderna göra som direktivet säger. Dock står det länderna fritt att tillämpa direktivet på olika sätt. Varje land kan tillämpa direktivet på det sätt som de själva anser är bäst för landet.

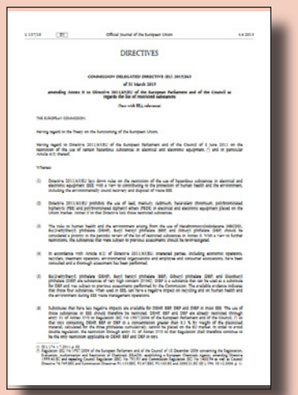
Direktiv träder inte i kraft omedelbart. Landet måste instifta nationella lagar för att uppnå de mål som har satts upp i direktivet. När länder gör detta har de viss frihet och flexibilitet. Detta beror på att medlemsstater har olika rättsliga och processuella system, traditioner och terminologi (= de använder olika ord för saker).

Medlemsstaterna är fria att stifta lagar som är ännu strängare än EU-direktivet. Däremot får medlemsstaterna inte stifta en lag som är mildare än direktivet.

Ett exempel på ett direktiv är

> *Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/20/EG*

som kräver att alla fartyg som besöker EU-hamnar ska ha en viss typ av försäkring. När direktivet utfärdades anpassade länderna sina nationella lagar så att de skulle passa.

DIRECTIVES

Så ser ett EU-direktiv ut. Det är ett enkelt dokument. Du kan ladda ner och läsa alla EU-direktiv och -förordningar på EU:s webbplats. De finns där på alla medlemsstaters språk.

Artikel 288

Artikel 288 i Fördraget om hur Europeiska unionen fungerar anger vilka typer av rättshandlingar som finns i EU:

> *”När institutionerna utövar unionens befogenheter ska de anta förordningar, direktiv, beslut, rekom¬mendationer och yttranden.*
>
> *En förordning ska ha allmän giltighet. Den ska till alla delar vara bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat.*
>
> *Ett direktiv ska med avseende på det resultat som ska uppnås vara bindande för varje medlemsstat till vilken det är riktat, men ska överlåta åt de nationella myndigheterna att bestämma form och till-vägagångssätt för genomförandet.*
>
> *Ett beslut är till alla delar bindande. Om ett beslut anger till vem eller vilka det riktar sig, är det bindande endast för dessa.*
>
> *Rekommendationer och yttranden ska inte vara bindande.”*

Subsidiaritetsprincipen (närhetsprincipen)

Ibland förs en diskussion om huruvida en lag borde stiftas på EU-nivå eller av medlemsländerna själva.

Det finns en rättslig princip som hjälper till att bestämma vem som har makten att fatta ett beslut. Detta är känt som *Subsidiaritetsprincipen* (närhetsprincipen).

Ordet ”Subsidiaritet” härstammar från det latinska ordet för ”hjälp”.

Subsidiaritetsprincipen säger att saker som kan regleras i de enskilda länderna borde regleras där. Saker borde endast regleras på EU-nivå (= för alla länder tillsammans) när detta verkligen är meningsfullt.

Subsidiaritetsprincipen är hämtad från artikel 5 i *Fördraget om Europeiska unionen*.1

1 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e-6da6.0023.02/DOC_1&format=PDF

Vem fattar beslut i EU?

Det finns fyra institutioner i Europeiska unionen som är allra viktigast för beslutsfattande, och framförallt för att stifta nya lagar.

De är:

- Europaparlamentet
- Europeiska rådet (statschefer)
- Europeiska unionens råd (ministerrådet)
- EU-kommissionen

Vi kommer nu att förklara vad dessa fyra institutioner gör, och hur de arbetar tillsammans för att stifta lagar i Europeiska unionen.

Europeiska rådet

1

Where Heads of State meet

Europeiska rådet är en plats där cheferna för EU:s medlemsstater arbetar tillsammans, till exempel Frankrikes president, Italiens premiärminister, Tysklands förbundskansler, Österrikes förbundskansler, Bulgariens premiärminister och så vidare.

I Europeiska rådet träffas de 27 statscheferna vanligtvis var tredje månad.

Europeiska rådets möten hålls i Bryssel, Belgiens huvudstad. De flesta av EU:s institutioner finns i Bryssel.

Europeiska rådets logotyp är inspirerad av den lyktformade inre delen av dess byggnad.

Statscheferna i Europeiska rådet diskuterar viktiga frågor som berör EU. De sätter upp de mål och den riktning som EU vill gå i allmänhet.

Europabyggnaden i Bryssel, entréhallen.

Beslut som de fattar:

- Bestämma om EU:s mål
- Bestämma vilka som är de viktiga ämnena i EU
- Utse Europeiska rådets ordförande, som har till uppgift att organisera rådets arbete.

Ett av mötesrummen i Europa-byggnaden där Europeiska rådet sammanträder..

Europeiska unionens råd

Även kallat Ministerrådet

2

Europeiska unionens råd är där EU-ländernas ministrar träffas. Därför kallas detta råd också för Ministerrådet.

I *Europeiska unionens råd* träffas ministrarna från nationella regeringar utifrån deras ansvar.

När det till exempel ska fattas ett beslut om jordbruk är det jordbruksministrarna som träffas. När det ska fattas ett beslut om miljöskydd är det miljöministrarna som träffas.

Ministerrådet är viktigt för att bestämma vad som borde bli Europeisk unionsrätt. Europaparlamentet talar för EU-medborgarna. Ministrarna i ministerrådet talar för medlemsländernas regeringar.

Ministerrådet är till exempel ansvarigt för att fastställa Europeiska unionens budget. Detta innebär att *Ministerrådet* bestämmer hur och vad EU spenderar sina pengar. Först lägger EU-kommissionen fram ett förslag. Sedan beslutar Europeiska unionens råd (= *Ministerrådet*). Därefter måste även parlamentet ge sitt godkännande.

Ja, logotypen är exakt densamma som Europeiska rådets logotyp.

!

Förväxla inte *Europeiska unionens råd* med

Europeiska rådet (se sida 83)

Europarådet (se sida 115)

In the Council of the European Union, the ministers for certain topics from all 27 member countries meet to discuss topics from their area of expertise. For example, when questions of farming are on the table (see the cow!), the ministers of agriculture will meet. For other topics, other ministers will meet.

Have a think

Watch the picture. There, ministers of the member countries discuss their various topics. Can you name the topics?

Vem fattar beslut i EU?

Europeiska unionens råd

Vad är ministrar?

Ministrar är de ledande medlemmarna i en regering.

Vanligtvis är ministrarna ansvariga för ett visst arbetsområde. Det finns till exempel vanligtvis en ekonomiminister, en jordbruksminister, en utrikesminister, en inrikesminister, en socialminister, en försvarsminister och så vidare.

Idag har en typiskt regering omkring 15-20 ministrar.

Varje minister är chef för en stor byråkratisk organisation, ministeriet, med ofta hundratals experter för att ge ministern goda råd och för att förbereda lagstiftningen (= förbereda nya lagar).

Notera: Två olika råd

Sammanfattningsvis finns det två separata råd. I båda består medlemmarna av EU-ländernas regeringar.

1) *Europeiska rådet* – med medlemsstaternas regeringschefer (vanligtvis kallade presidenter, premiärministrar eller kanslerer)

2) *Europeiska unionens råd* (ministerrådet) – med ministrar för specifika ämnen

Hur ministerrådet kom till

Under 1950-talet slöt Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien, Luxemburg och Nederländerna ett avtal. De kom överens om att: ”Vi vill bestämma gemensamma regler för **handel med kol och stål.**” För detta ändamål samlades ministrarna från dessa länder.

Sedan började dessa länder samarbeta inom fler och områden. De inledde samarbete även inom jordbruk, flygtrafik, gränskontroller och många andra områden.

På så vis bildades *Europeiska ekonomiska gemenskapen* **(EEC). Det vidareutvecklades och blev senare** *Europeiska unionen* **(EU).**

I Paris 1951 undertecknade statscheferna avtalet för Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG).

Europaparlamentet

3

Vald av EU-medborgarna

Europaparlamentet representerar EU-medborgarna. Parlamentet består av ledamöter som är valda av medborgarna.

Europaparlamentet sammanträder i Strasbourg (Frankrike) och i Bryssel (Belgien). Det officiella sätet är i Strasbourg.

Europaparlamentets logotyp är inspirerad av parlamentssalen.

The European parliament in Strasbourg.

Varför finns det ett parlament?

Det bor uppskattningsvis 450 miljoner människor i EU. Som medborgare i sina länder är de också EU-medborgare.

I EU måste många saker beslutas, och många av dem är komplicerade. De 450 miljoner EU-medborgarna kan inte rimligt och praktiskt diskutera och besluta om varje enskilt ämne. Den vanliga medborgaren har helt enkelt inte tid

för det, och ofta inte heller kunskaperna och färdigheterna som krävs.

Därför väljer medborgare sina representanter för att föra deras talan i parlamentet. Representanterna diskuterar och fattar beslut. Detta är samma som i kommunfullmäktige(det högsta beslutande organet i din kommun) och i det nationella parlamentet.

Representanter i kommunfullmäktige kallas kommunalråd. Representanter i ett nationellt parlament kallas parlamentsledamöter eller parlamentariker (MP).

Representanterna i Europaparlamentet kallas *EU-parlamentariker* (MEP).

EU-parlamentarikerna reser från sina hemländer till Strasbourg (Frankrike) och Bryssel (Belgien) för att diskutera och fatta beslut å medborgarnas vägnar.

Alla representanter tillsammans bildar parlamentet.

Antalet EU-parlamentariker

Det finns EU-parlamentariker från varje land.

Totalt finns det 705 EU-parlamentariker i Europaparlamentet.[1]

Mindre länder skickar färre EU-parlamentariker. Större länder skickar fler.

1 Numbers as in 2022. The number may change over time.

Vem fattar beslut i EU?

Europaparlamentet

EU-parlamentariker (MEP) under omröstning i Europaparlamentets plenarsal i Strasbourg. Totalt har Europaparlamentet 705 ledamöter (representanter för medborgarna).

Tyskland, exempelvis, skickar 96 EU-parlamentariker. Tyskland är det största landet i EU, med omkring 80 miljoner invånare.

Bulgarien har omkring 7 miljoner invånare. Bulgarien skickar 17 EU-parlamentariker till Europaparlamentet.

Malta är ett väldigt litet land. Det har bara 500 000 invånare. Malta skickar bara 6 representanter till Europaparlamentet.

EU har beslutat att mindre länder kan skicka några fler parlamentariker *per invånare* till parlamentet än större länder. Små länder har omkring en parlamentariker per 100 000 invånare. Stora länder har ungefär en parlamentariker per en miljon invånare. Detta

är för att hjälpa mindre länder att få lite större inflytande. Annars skulle stora länder såsom Tyskland eller Frankrike enkelt dominera varenda beslut.

Parlamentarikerna utser en ordförande för parlamentet.

Vad gör Europaparlamentet?

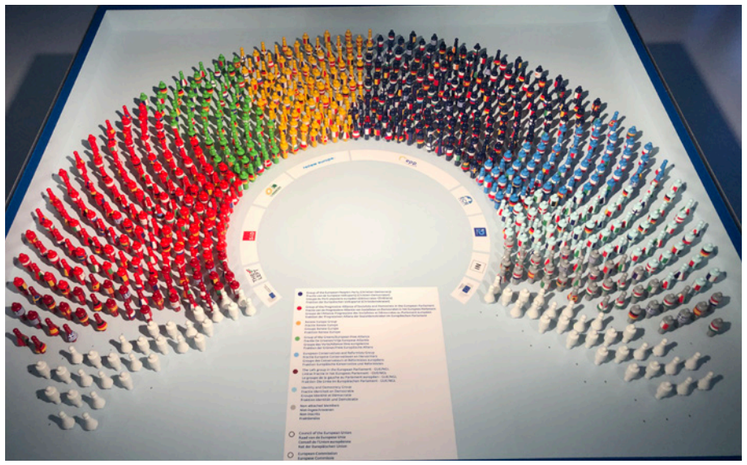
- Europaparlamentet beslutar om lagar i EU, tillsammans med ministerrådet.
- Europaparlamentet måste ombes att komma överens när EU vill underteckna ett avtal med ett annat land, till exempel med USA, Indien eller Kina.
- Det har inflytande över EU:s budget. När EU vill spendera pengar måste detta först godkännas av parlamentet.
- Parlamentet kontrollerar också om EU följer reglerna när pengar spenderas.
- Det kontrollerar huruvida EU-kommissionen gör sitt jobb på rätt sätt. (EU-kommissionen är ytterligare en viktig EU-institution. Se nedan på sida 97.)

Parlamentsgrupper

Valda medlemmar i Europaparlamentet (EU-parlamentariker, ledamöter) arbetar tillsammans i *parlamentsgrupper* som skapas utifrån den allmänna världsbilden (övertygelser, sätt att tänka) hos de parlamentariker som ansluter sig till dem.

Parlamentsgrupper i Europaparlamentet sammanfaller huvudsakligen med traditionella politiska partier i medlemsländerna. Det finns till exempel parlamentsgrupper för:

- De gröna
- De konservativa / Kristna demokrater
- Socialisterna / Socialdemokraterna
- Liberalerna

Parlamentarikerna i EU-parlamentet, som representeras av 705 träfigurer, har färgat sina världsåskådningsgrupper. Detta är en utställning i EU:s besökscenter i Bryssel..

- Extremhögern och nationalisterna (för närvarande kallar den här gruppen sig själva för ”Identitet och demokrati”)

Parlamentsgrupperna innefattar EU-parlamentariker från många länder. Ett annat ord för detta är: de är *transnationella*.

För att bilda en parlamentsgrupp måste det ingå minst 25 parlamentsledamöter från minst 7 medlemsstater (en fjärdedel av alla medlemsstater).

Europaparlamentets historia

I början skedde möten med representanter från nationella parlament. Det är parlamenten i de enskilda länderna [staterna] i EU.

Dessa möten kallades för en *rådgivande församling*.

Den här församlingen kunde ge rekommendationer, men de hade inte något inflytande i själva beslutsfattandet.

Sedan kom den här församlingen att kallas för Europaparlamentet.

Steg för steg fick det mer och mer makt.

Sedan 1979 väljer EU-medborgare sina representanter till Europaparlamentet direkt:
Valen hålls vart femte år. Partier i medlemsländerna presenterar för medborgare sina listor över kandidater, och medborgarna kan rösta på dessa listor eller kandidater.

Kontakta Europaparlamentet

Europaparlamentet kan verka vara långt bort för många EU-medborgare, framförallt eftersom att dess byggnader (säten) är i Strasbourg och Bryssel.

Därför finns det förbindelsekontor för Europaparlamentet i varje EU-land.

Personerna som arbetar där kan kontaktas om en EU-medborgare har en fråga om Europaparlamentet.

Medborgare kan också skriva brev eller e-post till parlamentsledamöterna från deras land (eller från något annat land).

Adresser kan begäras från förbindelsekontoren. De kan också hittas på internet.

Medborgare kan besöka sina parlamentsledamöter på deras medborgarkontor och prata med dem.

Gör det!

Hitta ditt förbindelse-kontor via denna länk:

https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/en/stay-informed/liaison-offices-in-your-country

Medborgare kan också prata direkt med sina parlamentsledamöter.

Partierna har medborgarkontor i sina hemländer.

Många parlamentsledamöter bjuder in medborgare till sina kontor, så att medborgare kan prata med parlamentsledamöterna.

Om du vill prata med din parlamentsledamot kan du fråga efter partiets kontor: ”Var och när kan jag träffa en parlamentsledamot?”

Förbindelsekontoren

Sverige

Regeringsgatan 65, 6 tr.
111 56 Stockholm

Telefon +46 (0)8 562 444 55
Telefax: +46 (0)8 562 444 99
E-post: epstockholm@ep.europa.eu

https://www.europarl.europa.eu/sweden

Finland

Malminkatu 16
FIN - 00100 Helsinki

Telefon: +358 9 622 04 50
Fax: +358 9 622 26 10
E-post: ephelsinki@europarl.europa.eu

https://www.europarl.europa.eu/finland

EU-kommissionen

4

EU:s förvaltningsorgan

EU-kommissionen är Europeiska unionens administration. Du kan också kalla det EU:s **verkställande makt**. Dess uppgift är att implementera den politik som har fastställts av de andra organen. ”Implementera” betyder att se till att arbetet verkligen utförs och att beslut verkligen verkställs.

Europeiska kommissionens logotyp är inspirerad av byggnaden.

Barleymontbyggnaden i Bryssel är där EU-kommissionen har sitt högkvarter.

Du kan jämföra EU-kommissionens uppgift med vad avdelningschefer i din kommunförvaltning gör. De verkställer beslutet som har fattats av kommunfullmäktige (som är det lokala parlamentet). EU-kommissionen verkställer det beslut som har fattats av Europaparlamentet och de andra beslutande organen (ministerrådet och Europeiska rådet).

Kommissionen består av 27 kommissionärer, en från varje land. Varje kommissionär ansvarar för ett speciellt ämnesområde, till exempel ekonomi, miljö, utrikespolitik, krishantering, handel, transport, sociala problem osv.

För att hjälpa dem att göra jobbet, har Kommissionen tusentals anställda. De kommer från alla länder. De skriver förslag för nya lagar, skriver rapporter, samlar in information, förbereder beslut och så vidare.

EU-kommissionens uppgifter

- **Föreslår nya lagar:** Om en ny lag för EU behöver stiftas, är det EU-kommissionen som måste förbereda ett utkast och skicka det vidare till de andra EU-institutionerna för godkännande (Parlamentet och Ministerrådet.)
- **Hanterar EU-politik och fördelar EU-finansiering.** Kommissionen sätter upp årliga budgetar för godkännande av Parlamentet och Rådet.
- **Verkställer EU-lagar:** EU-kommissionen försöker säkerställa att alla länder följer EU-reglerna. Den här uppgiften delas med EU-domstolen (som är en separat EU-institution).
- **Representerar EU internationellt**. EU-kommissionen talar för alla EU-länder i internationella organ, i synnerhet i fråga om handelspolitik och humanitärt bistånd.

Vem fattar beslut i EU?

EU-kommissionen

EU-kommissionen förhandlar också om internationella avtal för EU:s räkning.

Hur får kommissionärer sina jobb?

EU-kommissionens medlemmar kallas kommissionärer.

Ordet *kommissionär* kommer från ett gammalt latinskt ord som betyder ”vara ansvarig för något”.

Varje land skickar en kommissionär. Så med 27 medlemsländer finns det 27 kommissionärer.

Landets regering kan lägga fram ett förslag på vem som borde bli det landets kommissionär. Men sedan är det Europeiska rådet (ministerrådet) och Europaparlamentet som har det sista ordet för att anta förslaget och utse någon till kommissionär.

Ledaren för EU-kommissionen kallas ordförande. Ordföranden nomineras av Europeiska rådet (statschefer) och utses därefter av Europaparlamentet.

Den nuvarande[2] ordföranden för EU-kommissionen är Ursula von der Leyen. Dessförinnan var hon försvarsminister i Tyskland.

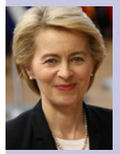

Ursula von der Leyen är ordförande för EU-kommissionen sedan 2019.

2 Denna bok skrevs år 2022.

Europeiska kommissionen

De 27 kommissionärerna för perioden 2019-2024

Ursula von der Leyen
Ordförlande
Tyskland
08.10.1958

Janez Lenarčič
Krishantering
Slovenien
6.11.1967

Josep Borrell Fontelles
Ett starkare Europa i världen
Spanien
24.04.1947

Johannes Hahn
Budget och administration
Österrike
02.12.1957

Dubravka Šuica
Demokrati och demografi
Kroatien
20.05.1957

Paolo Gentiloni
Ekonomi
Italien
22.11.1954

Valdis Dombrovskis
Handel
Lettland
05.08.1971

Didier Reynders
Rättsliga frågor
Belgien
06.08.1958

Frans Timmermans
En europeisk grön giv
Nederländerna
06.05.1961

Janusz Wojciechovwski
Jordbruk
Polen
06.12.1954

Margarete Vestager
Digitalisering
Danmark
13.04.1968

Thierry Breton
Inre marknaden
Frankrike
15.1.1955

Marija Gabriel
Innovation, forskning, kultur, utbildning & ungdomsfrågor
Bulgarien, *20.05.1979*

Elisa Ferreira
Sammanhållning och reformer
Portugal
17.10.1955

Vem fattar beslut i EU?

EU-kommissionen

Virginijus Sinkevičius
Miljö, hav, fiske
Litauen
4.11.1990

Margaritis Schinas
Främjande av vår europeiska livsstil
Grekland
28.07.1962

Mairead McGuinness
Finansiell stabilitet, finansiella tjänster, kapitalmarknads-unionen
Irland, *13.06.1959*

Ylva Johansson
Home Affairs
Sweden
13.02.1964

Maroš Šefčovič
Kontakter mellan institutionerna och framtidsfrågor
Slovakien, *05.08.1971*

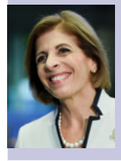
Helena Dalli
Jämlikhet
Malta
13.02.1964

Vera Jourová
Värderingar och öppenhet
Tjeckien
18.08.1964

Nicolas Schmit
Sysselsättning; sociala rättigheter
Luxemburg
10.12.1953

Stella Kyriakides
Hälsa, livsmedelssäkerhet
Cypern
10.03.1956

Kadri Simson
Energi
Estland
22.01.1977

Adina Vălean
Transport
Rumänien
16.02.1968

Jutta Urpilainen
Internationella partnerskap
Finland
04.08.1975

Olivér Várhelyi
Grannskap & utvidgning
Ungern
22.03.1972

Exempel på lagstiftning: En lag för renare luft

Här är ett exempel på det arbete som EU-kommissionen utför, tillsammans med de andra institutionerna.

Forskare har kommit fram till att det finns för mycket luftföroreningar. De har kommit fram till att det finns för mycket fina partiklar (damm) och nitrösa gaser (kväveoxider, även kallas NOx) i luften. Dessa substanser bildas i bilmotorer som går på bensin eller diesel. De är skadliga. De skadar hälsan för människor som andas in dem, till exempel när de bor intill en trafikerad väg och därmed andas in dem varje dag.

Ministerrådet och EU-parlamentet kommer överens om att någonting måste göras åt dessa föroreningar. Den här åsikten delas av medborgare runtom i hela EU, av experter och läkare. Alla säger: ”Luften i städer måste bli renare.” EU-politiker måste säkerställa att EU-medborgare inte kommer till skada.

Därför vill ministerrådet och Europaparlamentet instifta en lag för att definiera gränser för mängden fina partiklar och nitrösa gaser i luften där människor bor. EU-kommissionen (här via miljökommissionären) ombeds att göra ett utkast till en sådan lag. Lagen skrivs av experter i kommissionen. Lagen har många textsidor och den innefattar många tekniska och kemiska detaljer. När utkastet är klart ges det till ministerrådet och till Parlamentet, som efter visst fram och tillbaka så småningom godkänner det.

Därmed träder lagen i kraft.

I vårt exempel är det här *Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG av den 21 maj 2008 om luftkvalitet och renare luft i Europa.* – Lagar i EU har ofta väldigt långa och komplicerade namn.

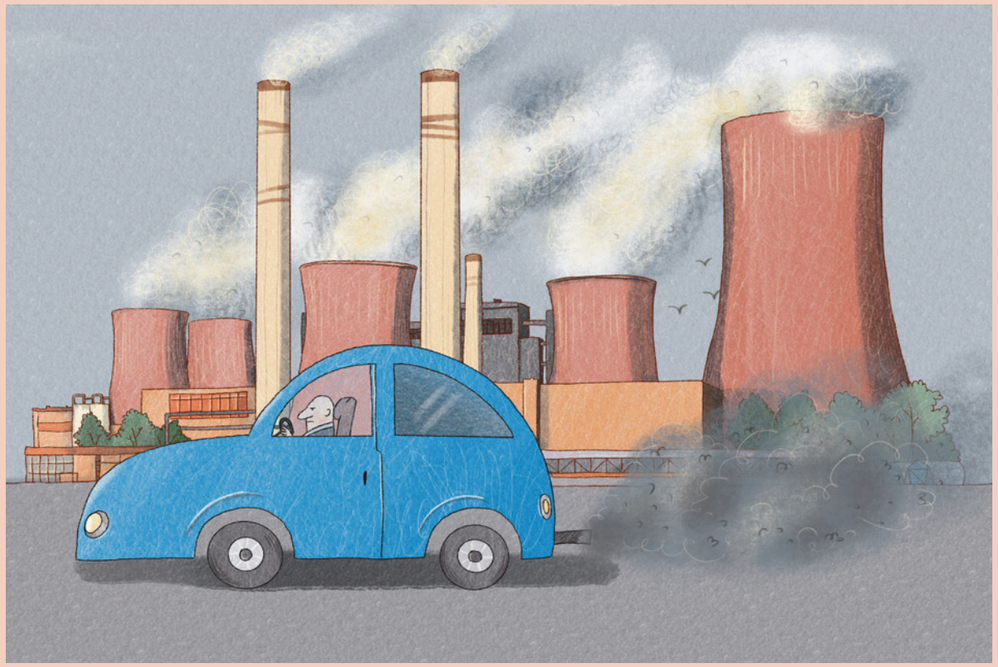
Den här lagen trädde i kraft i januari 2010.

EU-medlemsländer behövde se till att deras nationella lagar är i linje med den här EU-lagen. Länderna kan bestämma striktare lagar, om de vill, men de måste behålla åtminstone minimikraven som har satts upp av EU-lagen.

Om det i ett land finns mer partiklar eller nitrösa gaser i luften än som rekommenderas av EU, skulle det landet bryta mot EU:s regler och kan därmed straffas.

Vem fattar beslut i EU?

EU-kommissionen

Vad EU-kommissionen nu måste göra: kontrollera om länderna följer det europeiska direktivet.

EU-kommissionen upptäcker: I vissa länder finns det fortfarande för mycket fina partiklar och för mycket nitrösa gaser i luften i vissa städer, till exempel i Tyskland, Frankrike, Ungern, Italien och Rumänien.

Då beslutar sig EU-kommissionen för att stämma[1] dessa länder i EU-domstolen. Det här är den högsta instansen i EU. När domstolen får veta att länderna inte har uppfyllt sina förpliktelser, måste de betala böter (= mycket pengar).

Det här var ett exempel på vad EU-kommissionen gör. I korthet: Kommissionen gör utkast till nya lagar (som sedan måste accepteras av Rådet (ministrar) och Parlamentet, och när en lag har trätt i kraft måste Kommissionen säkerställa att EU-medlemsländerna följer den.

1 **På europeiskt rättspråk (= hur juridikexperter pratar) kallas detta: ”*Kommissionen hänvisar medlemsländerna till EU-domstolen*”. På samma sätt kommer ett beslut från domstolen att uttryckas korrekt i meningar som: EU-domstolen fastslog att medlemsländerna hade brutit mot sin skyldighet enligt EU:s direktiv om luftkvalitet (2008/50/EG)”.**

Hur kommissionärerna arbetar

Kommissionärerna arbetar inte för deras hemländers intressen. De arbetar för hela EU. De måste tänka på alla medlemsländers intressen samt på EU:s intressen.

De måste kämpa för EU:s gemensamma intressen och principer, däribland:

- EU:s lagar
- EU:s politiska beslut
- EU:s värderingar, såsom demokrati och mänskliga rättigheter

Forma EU-direktiv till nationell lagstiftning

EU fastslog: Länder ska se till att ha mindre fina partiklar och mindre nitrösa gaser i luften.

Alla länder kan bestämma på egen hand exakt hur de ska uppnå detta. Men de måste göra någonting. Att inte göra någonting, eller att göra för lite, är inte tillåtet.

Många föroreningar kommer från bilar som förbränner bränsle såsom diesel eller bensin. Länder kan vidta olika åtgärder för att minska dessa föroreningar.

Till exempel:

- Ett land kan förbjuda bilar som släpper ut mycket föroreningar från att köra inne i städer
- Ett land kan säkerställa att fler människor åker kollektivt (buss, spårvagn) eller använder cykel istället för bil. Landet kan till exempel tillhandahålla bättre buss- och spårvagnslinjer, eller göra bussbiljetter billigare. Ju fler personer som åker kollektivt och som cyklar istället för att köra bil, desto mindre utsläpp, och desto bättre luft inne i städerna.
- Ett land kan se till att människor använder elfordon istället för fordon med en förbränningsmotor (fordon som förbränner bränsle).

En översikt: de fyra stora institutionerna

Tyvärr är namnen på de stora EU-institutionerna lite förvirrande eftersom vissa av namnen är ganska lika.

På de föregående sidorna presenterades institutionerna i detalj. I den här blå rutan finns en kort sammanfattning för att hjälpa dig att förstå institutionerna separat.

Vilka EU-institutioner finns det?

- **Europaparlamentet:** Det är EU:s mest demokratiska institution. Människor i alla medlemsländer väljer ledamöter till parlamentet. Stora länder väljer många ledamöter (upp till 100). Små länder väljer bara ett fåtal (från 6).
- **Europeiska rådet:** Här samlas medlemsländernas statschefer för att besluta om EU:s bredare mål. Med statschefer menas premiärministern, presidenten eller vilket annat namn som används för landets högsta person i regeringen.
- **Europeiska unionens råd**: Europeiska unionens råd, även kallat ministerrådet: Här samlas medlemsländernas ministrar för att diskutera sina specialfrågor. Jordbruksministrarna samlas till exempel för att komma överens om något som har med jordbruk att göra. Eller energiministrarna samlas för att besluta om hur el ska produceras i framtiden.
- **Europeiska kommissionen:** Detta är Europeiska unionens administration. Man kan också kalla den EU:s verkställande organ, eftersom dess uppgift är att genomföra den politik som beslutas av de andra organen.

Var är dessa EU-institutioner?

Europaparlamentets huvudbyggnad ligger i Strasbourg (en stad i Frankrike som gränsar till Tyskland). Detta är parlamentets officiella säte. Parlamentet har ett andra säte i Bryssel (Belgien). Möten hålls på båda ställena.

De andra stora EU-institutionerna har sina säten i Bryssel. (Belgien).

Några mindre EU-institutioner har sitt säte i olika städer i olika EU-länder. Du hittar en förteckning över sådana mindre EU-institutioner i slutet av boken, sidan 110.

Europarådet – något annat än EU

Det finns en annan institution som har ett mycket liknande namn, men den är fristående från EU. Den kallas *Europarådet.*

Europarådet är en organisation som är fristående från EU. Den samlar alla länder som geografiskt sett tillhör Europa (kontinenten). 47 länder är medlemmar i Europarådet. Detta inkluderar alla EU:s 27 medlemsstater och många andra.

Europarådets uppgift är att garantera mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen.

Eftersom Europarådet inte har något med EU att göra hittar du mer om det i slutet av boken på sidan 115.

Oenighet i EU

Ibland är det svårt att samarbeta. EU-länder kan vara överens eller oense när de försöker fatta ett gemensamt beslut.

Dessa svårigheter är normala och kan vara fördelaktiga eftersom att det gör det möjligt för många olika åsikter att höras. Detta är demokrati i handling, en av de värderingar som EU bygger på.

Ett exempel: 2015 antog Tyskland ett mycket välkomnande förhållningssätt till flyktingar från Syrien och lät dem bo i Tyskland utan långa byråkratiska procedurer. Det tyska beslutet hyllades av vissa grannländer, samtidigt som det kritiserades av andra.

Ett beslut som fattas i ett land kan få effekter på andra länder. Ibland kan det vara svårt för länder att komma överens och fatta ett gemensamt beslut. Att nå en överenskommelse kan kräva mycket tid, pengar och resurser. Därför tar beslutsfattande i EU om någonting ofta många år.

Vem fattar beslut i EU?

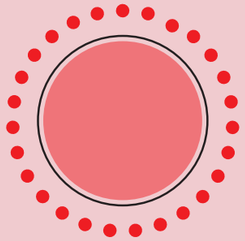
Oenighet i EU

Med 27 medlemsstater kan beslutsfattandet i EU ta lång tid eftersom människor har olika åsikter och det krävs många diskussioner för att slutligen komma fram till en överenskommelse.

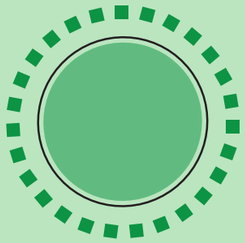
EU:s institutioner

Europeiska rådet

Ledarna för medlemsländerna träffas.
De beslutar om EU:s större mål.

Ministerrådet
Europeiska unionens råd

Ministrarna från medlemsländerna träffas i enlighet med sina respektive ansvarsområden. De beslutar om nya lagar tillsammans med Europaparlamentet.

Föreslår nya lagar

Beslut om lagar

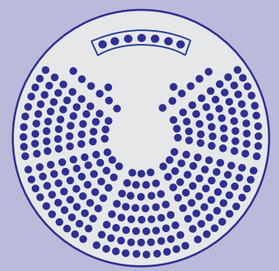
§

Europeiska kommissionen

Varje land skickar en kommissionär.
Varje kommissionär ansvarar för ett ämne.
De ser till att lagarna följs.
Föreslår nya lagar som ska stiftas.

Europaparlamentet

Valda representanter för medborgarna.
De beslutar om nya lagar tillsammans med ministerrådet.

Europeiska centralbanken (ECB)

ECB är en oberoende bank för de länder som använder euron som valuta. Den bestämmer till exempel hur många euro som ska tryckas.

Europeiska revisionsrätten (ECA)

Revisionsrätten ser till att EU:s redovisning är korrekt. Den kontrollerar inkomster och utgifter.

EU-domstoleln (ECJ)

ECJ är EU:s domstol. Den fattar beslut när det finns rättsliga tvister om EU-lagstiftning. Nationella domstolar hänskjuter frågor om EU-rätt till EU-domstolen.

Staterna skickar...	AT	BE	BG	HR	CY	CZ	DK	EE	FI	FR	DE	EL	IT	IR	HU	LV	LT	LU	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SI	ES	SE
Kommissionsledamot	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★
Regeringschef	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Minister (per ämne)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Parlamentariker (x10)	●●	●●	●●	●	●	●●	●	●	●	●●●●	●●●●●	●	●	●	●●●●	●	●	●	●		●●●	●	●	●	●	●●●	●

Andra EU-institutioner

I den här boken har vi bara beskrivit EU:s viktigaste institutioner. EU har många fler institutioner för alla möjliga ändamål. Här är en lista över viktiga en gång som du kanske har hört talas om i nyheterna.

	Institution	Purpose	Seat
ECB	Europeiska centralbanken	Skyddande av den gemensamma valutan (Euro)	Frankfurt
ECJ	Europeiska unionens domstol (EU-domstolen)	Rättskipning relaterad till tolkning och tillämpning av de europeiska förordningarna	Luxemburg
ECA	Europeiska unionens revisionsrätt	Utfärdar en årlig rapport om hur EU-budgeten används. För att kontrollera budgeten genom Europaparlamentet	Luxemburg
EEAS	Europeiska avdelningen för yttre åtgärder	EU;s diplomatiska tjänsten (Europeiska utrikestjänsten)	Bryssel
EESC EESK	Europeiska ekonomiska och sociala kommittén	Representerar civilsamhället, arbetsgivare och arbetstagare	Bryssel
ECR ReK	Europeiska regionkommittén	Talar för regionala och lokala organ (kommuner, regioner, län osv.)	Bryssel
EIB	Europeiska investeringsbanken	Tillhandahåller finansiering för EU:s investeringsprojekt. Stödjer också mindre företag genom de europeiska investeringsfonderna.	Luxemburg
Om-buds-man	Europeiska ombudsmannen	Lyssnar på medborgares klagomål om problem och bristfällig förvaltning i EU-institutioner	Strasbourg
EDPB	Europeiska dataskyddsstyrelsen	Säkerställer enhetlig tillämpning av EU:s dataskyddslagen	Bryssel

Kritik av EU

Vissa människor anser att EU är en bra sak. Däremot trycker inte alls så.

Vissa människor är kritiska mot EU. I alla länder finns det människor som inte vill att deras land ska vara med i EU.

Människor som är starkt emot EU kallas ibland för Euro-skeptiker. Det här sättet att tänka kallas för Euro-skepticism.

Vissa människor vill att deras land ska gå med i EU, men de vill att EU ska förändras och förbättras.

Vissa människor vill att EU ska ha mer makt.
Vissa människor vill att EU ska ha mindre makt.

Vissa människor vill att EU bara ska fokusera på ekonomin och förenklad handel. Vissa människor vill att EU ska fokusera på områden såsom kultur, utbildning och vetenskap.

Vissa människor vill att EU ska ta sig an fler av de uppgifter som medlemsstaterna för närvarande är ansvariga för, till exempel utrikespolitik och militären.

Vissa människor kritiserar sättet på vilket beslut fattas i EU. Många beslut som fattas av EU kräver att samtliga medlemsländer är överens. Om ett land inte håller med, kan inte beslutet fattas. Med 27 medlemsstater är beslutsfattande svårt.

EU är väldigt byråkratiskt.

De menar att EU har för många komplicerade regler och lagar.

EU har väldigt många regler och lagar, men så är det med alla regeringar.

EU är odemokratiskt.

EU har ett parlament.
Parlamentet består av valda representanter för folket

Lobbyister har för mycket makt och inflytande i EU.

Lobbyister är personer som anställs av företag och industrier (men även medborgarorganisationer).

Lobbyister har verkligen ett stort inflytande i EU. Men deras inflytande är inte alltid oönskat. De bidrar också med sakkunskap.
Dessutom finns lobbyister överallt runtomkring nationella regeringar. Kritiken mot lobbyister bör inte bara riktas mot EU.

Europarådet

In Europe (as a continent) there about 50 countries. About half of them (27) are members of the European Union.[1] Dock är många fler (47) medlemmar i en annan organisation som kallas *Europarådet* (Council of Europe, CoE).

Europarådet grundades 1947 (efter andra världskriget) för att upprätthålla mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen i Europa.

Till skillnad från EU, skapar inte Europarådet lagar för sina medlemsstater. Snarare genomdriver det vissa internationella överenskommelser. Dessa överenskommelser fokuserar främst på mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen.

Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter

Europarådets mest välkända institution är den *Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter*. Domstolen har sitt högkvarter i Strasbourg (Frankrike). Dess plikt är att säkerställa att länder följer alla regler som har accepterats och antagits i den *Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter*.

1 Antalet avser 2022. Antalet EU-medlemsländer kan komma att förändras över tid.

Byggnaden som inhyser den Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg. Hit kan människorna vända sig för att ta reda på om deras mänskliga rättigheter har kränkts av deras hemländer.

Medborgare kan vända sig till den här domstolen för att få hjälp om de anser att landet som de lever i bryter mot deras mänskliga rättigheter. De kan vända sig till domstolen i Strasbourg i synnerhet när domstolarna i deras eget land inte hjälpte dem.

Den Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter

Den *Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter* anger väldigt viktiga rättigheter för människor.[2] De beskrivs i 16 artiklar (kapitel). Här är några av dem:

- Alla har rätt till liv; så ingen får dödas.
- Ingen får bli torterad

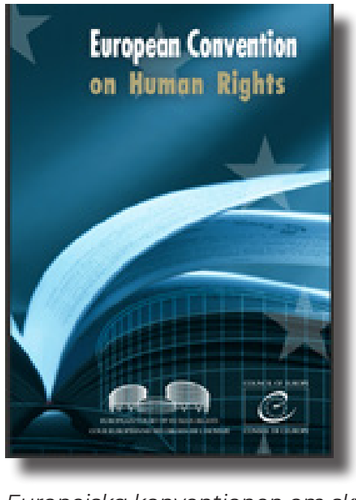
2 Hela konventionen finns tillgänglig här: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf

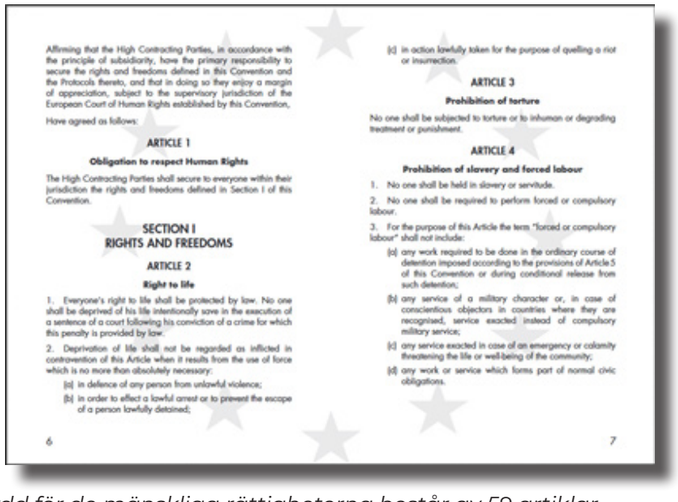
- Slaveri och tvångsarbete är förbjudet
- Människor har rätt till frihet och trygghet
- Människor har rätt till en rättvis rättegång. Detta innebär att alla har rätten att försvara sig själva i domstol, och att behandlas rättvist där.
- Människor får inte straffas när det de gjorde inte är explicit (uttalat) förbjudet enligt lag
- Privatliv och familj är särskilt skyddat
- Alla har tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Till exempel får inte regeringar tvinga medborgare att följa en viss religion.

Sådana rättighet kan framstå som ”normala” för oss i Europa. I andra delar av världen är de däremot inte garanterade, exempelvis i Kina, andra asiatiska länder, vissa länder i Mellanöstern eller i vissa länder i Amerika. Ett annat exempel: USA använder fortfarande

Tänk efter!

Kommer du ihåg vilken EU-institution som också har sin huvud-byggnad och sitt officiella säte i Strasbourg?

Affirming that the High Contracting Parties, in accordance with the principle of subsidiarity, have the primary responsibility to secure the rights and freedoms defined in this Convention and the Protocols thereto, and that in doing so they enjoy a margin of appreciation, subject to the supervisory jurisdiction of the European Court of Human Rights established by this Convention,

Have agreed as follows:

ARTICLE 1

Obligation to respect Human Rights

The High Contracting Parties shall secure to everyone within their jurisdiction the rights and freedoms defined in Section I of this Convention.

SECTION I
RIGHTS AND FREEDOMS

ARTICLE 2

Right to life

1. Everyone's right to life shall be protected by law. No one shall be deprived of his life intentionally save in the execution of a sentence of a court following his conviction of a crime for which this penalty is provided by law.

2. Deprivation of life shall not be regarded as inflicted in contravention of this Article when it results from the use of force which is no more than absolutely necessary:

(a) in defence of any person from unlawful violence;

(b) in order to effect a lawful arrest or to prevent the escape of a person lawfully detained;

6

(c) in action lawfully taken for the purpose of quelling a riot or insurrection.

ARTICLE 3

Prohibition of torture

No one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment.

ARTICLE 4

Prohibition of slavery and forced labour

1. No one shall be held in slavery or servitude.

2. No one shall be required to perform forced or compulsory labour.

3. For the purpose of this Article the term "forced or compulsory labour" shall not include:

(a) any work required to be done in the ordinary course of detention imposed according to the provisions of Article 5 of this Convention or during conditional release from such detention;

(b) any service of a military character or, in case of conscientious objectors in countries where they are recognised, service exacted instead of compulsory military service;

(c) any service exacted in case of an emergency or calamity threatening the life or well-being of the community;

(d) any work or service which forms part of normal civic obligations.

7

Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna består av 59 artiklar.

dödsstraff. I Europa (medlemsländer i Europarådet) är dödsstraff olagligt eftersom att det skulle bryta mot rätten till liv.

Länder i Europarådet

Av de 47 länderna i Europarådet är endast 27 också medlemmar i Europeiska unionen (EU).

Däremot är vissa av de som inte är med i EU stora eller viktiga på andra sätt. Till exempel:

- Turkiet – med 85 miljoner invånare
- Schweiz – endast 8 miljoner invånare, men i mitten av Europa och väldigt rikt
- Norge – endast 5,5 miljoner invånare, men också väldigt rikt, inte minst på grund av dess olja
- Ryssland – med 140 miljoner invånare. Ryssland var medlem i Europarådet från 1996 till 2022. Landet avslutade sitt medlemskap för att motverka att avvisas som en konsekvens av dess attack mot Ukraina 2022.

Länderna som är medlemmar i Europarådet har tillsammans 800 miljoner invånare (640 miljoner utan Ryssland). Medlemsländerna i EU har tillsammans bara 450 miljoner invånare.

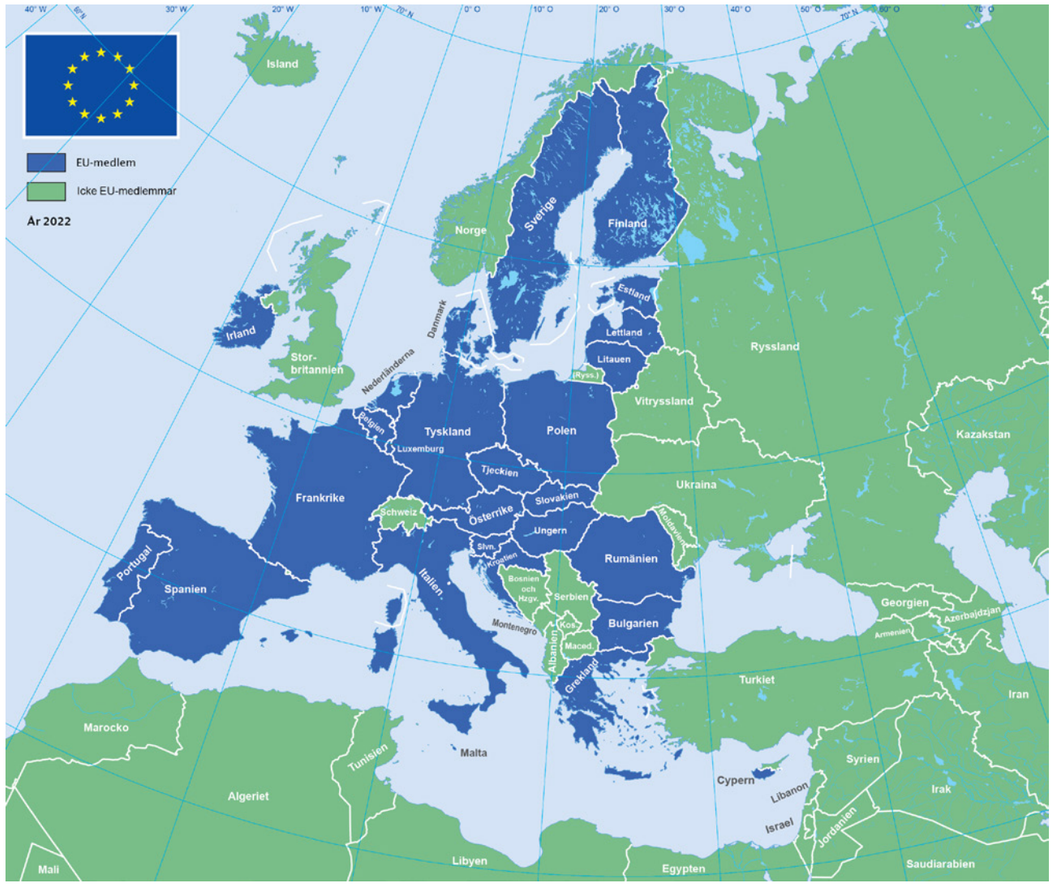

Europarådet har 47 medlemsländer. Bland dessa finns alla 27 länder som är medlemmar i Europeiska unionen (EU).

Kartor

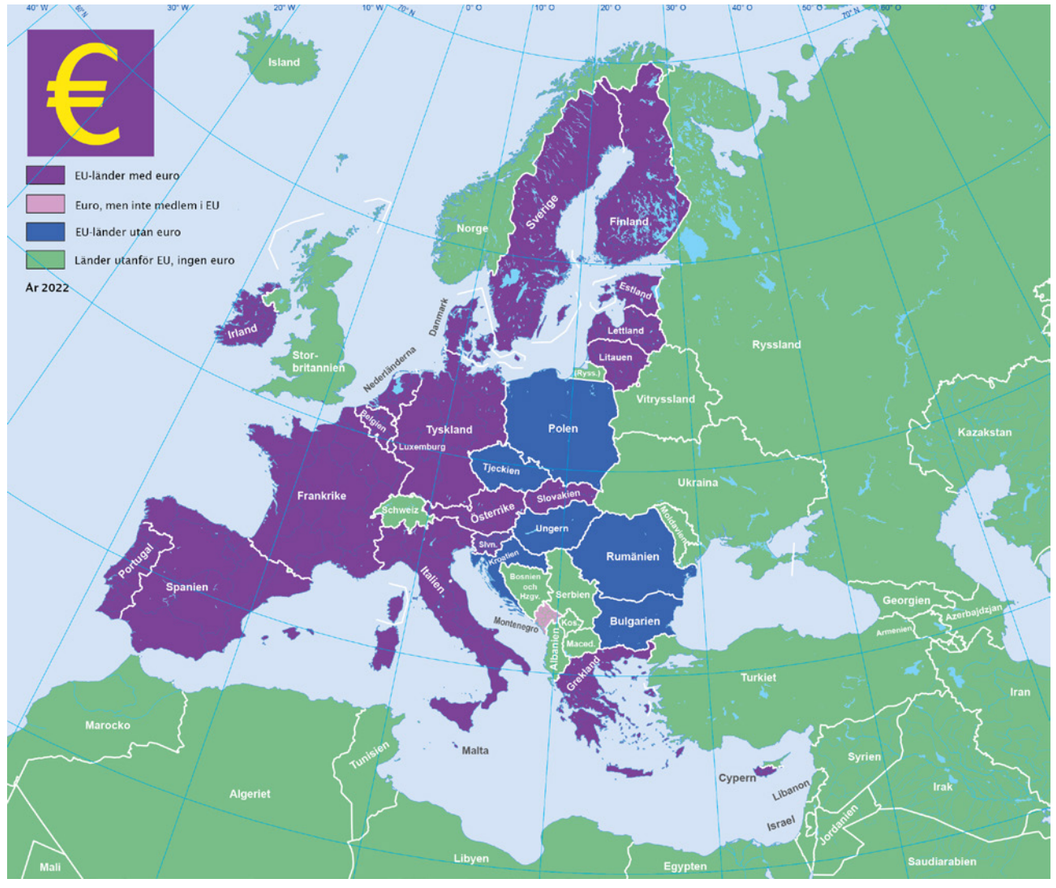
På de följande sidorna visar vi återigen alla kartor som används i boken. På så sätt kan du jämföra de olika ländernas samhällen i Europa.

Europeiska unionen

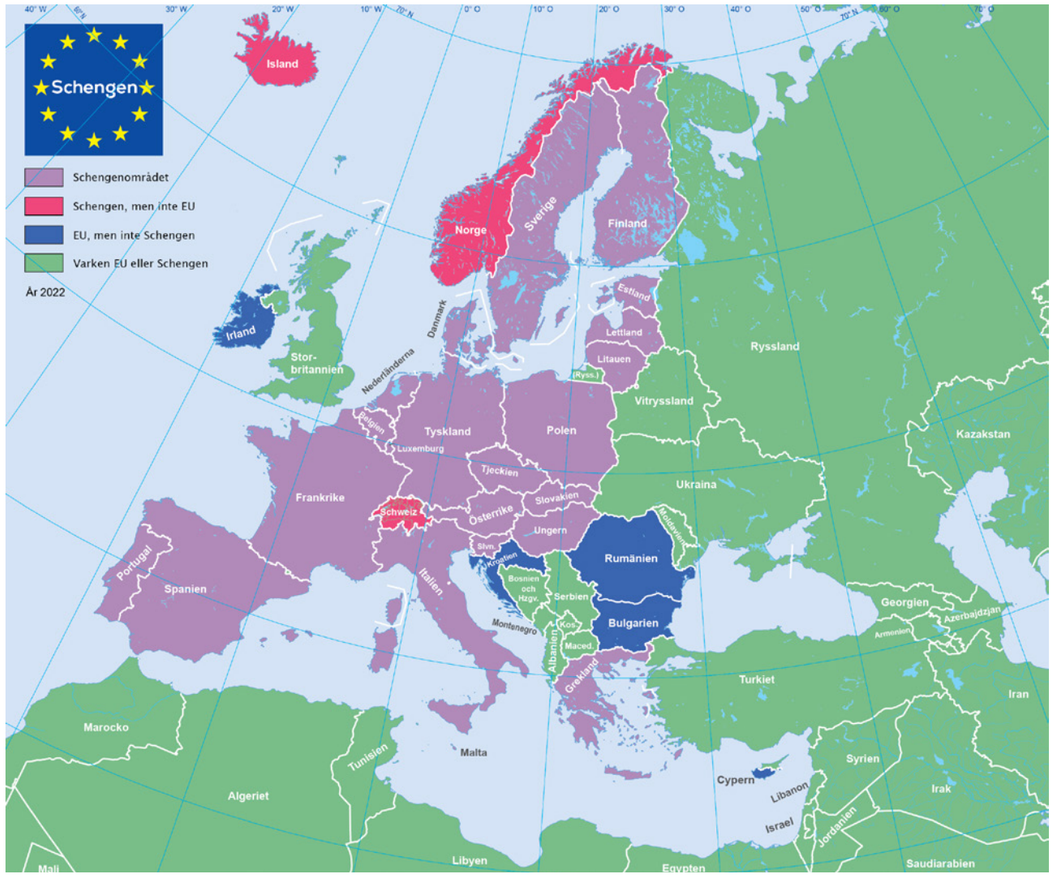
Europeiska unionen består för närvarande av 27 medlemsländer. Några andra vill ansluta sig, till exempel Ukraina och länderna på västra Balkan (situationen år 2022).

Eurozonen – länder som använder euron som valuta

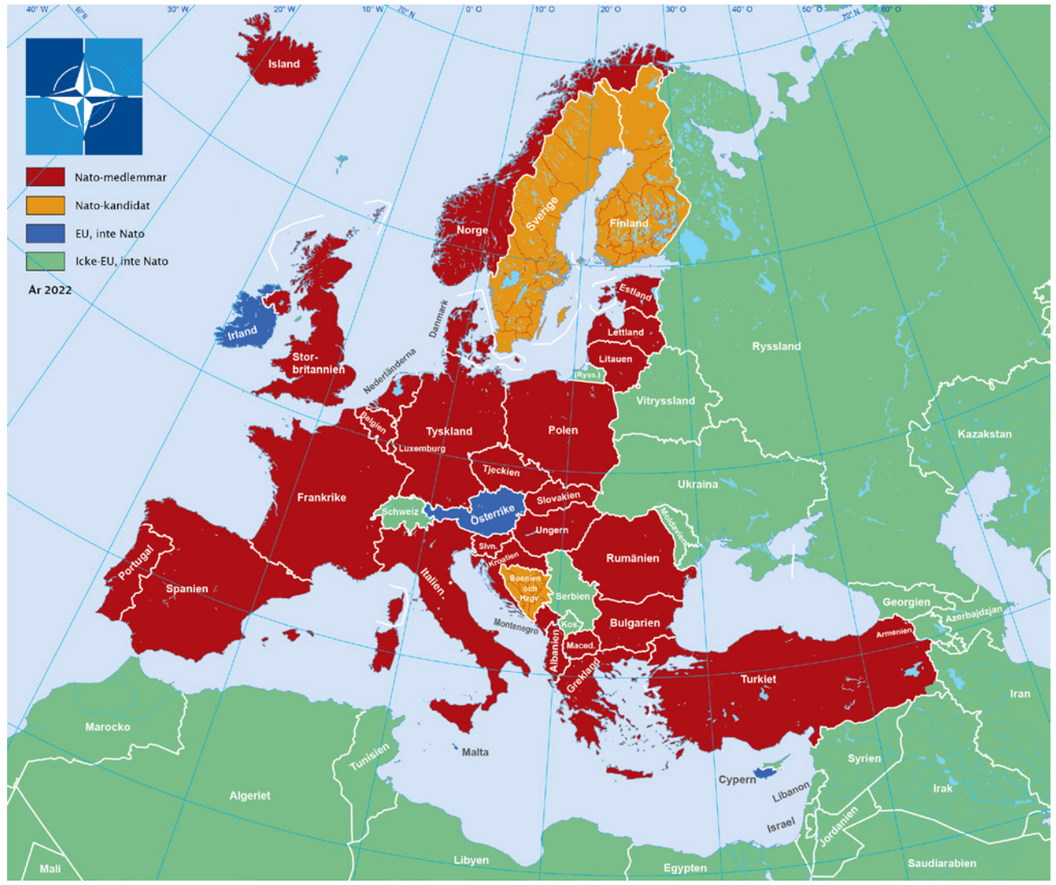
De violettmarkerade länderna använder euron som valuta (situationen år 2022). Ytterligare några länder vill ansluta sig till denna gemenskap.

Schengen area

Schengen-området är en gemenskap av länder som har kommit överens om att inte använda gränskontroller mellan sig (öppna gränser) och att följa identiska regler vid sina yttre gränser.

NATO

NATO är en gemenskap av länder som har som mål att hjälpa varandra att försvara sig mot yttre fiender i händelse av en militär konflikt.

Även USA och Kanada är medlemmar i NATO.

Europarådet

Europarådet är en gemenskap där nästan alla europeiska länder ingår. Dess huvudsyfte är att skydda de mänskliga rättigheterna.

Hav runtom i Europa

Anmärkningar till läraren

Den här boken har skrivits för att ge information om Europeiska unionen (EU) – dess historia, dess grunder, dess värderingar, dess institutioner, hur dess lagstiftning går till samt allmänt vad EU betyder för medborgarna i dess medlemsländer.

Vem kan gynnas av att läsa den här boken?

Vi har skrivit den här boken på ett väldigt enkelt och lättbegripligt språk så att den kan användas av alla, inklusive individer med sämre behärskning av språket. Dessa individer kan vara personer som är obekanta med landet och språket, eller personer som har haft svårigheter i skolan.

Ändå antar vi att läsaren är intresserad av att förstå vissa grundläggande faktauppgifter om Europeiska unionen.

Den här boken kan användas av lärare för att leda seminarier, hålla föreläsningar och presentera uppgifter för deras elever. Den kan också användas av individer som vill få bättre kännedom om tanken bakom Europeiska unionen, och viktiga begrepp och termer som hör till.

Den här boken kan användas som en snabb referens för att söka upp vissa faktauppgifter

om Europeiska unionen, vid osäkerhet eller tvivel.

Till exempel använder vi den i ett pedagogiskt Escape Room – en rolig aktivitet för alla för att lära sig något om EU utan att ens inse att det finns ett pedagogiskt syfte – som en valfri källa för människor att ta reda på faktauppgifter om EU som de behöver i spelet.

Boken publiceras på engelska, tyska, spanska, franska, italienska, ungerska och svenska.

Varför tror vi att den här boken är användbar?

Tanken med Europeiska unionen har ofta beskrivits som en tanke som är svår att greppa och formulera på ett enkelt sätt. Detta är nödvändigtvis så, eftersom att Europeiska unionen är en mycket komplex sak. Från de flesta medborgares perspektiv finns EU:s institutioner mestadels i främmande länder, människor som arbetar inom EU använder vanligtvis engelska eller franska som arbetsspråk, och procedurerna för hur EU fattar beslut och påverkar vår vardag är komplicerade. Därför är EU en mycket abstrakt enhet. Människor ser sällan i sin vardag var EU spelar en roll för dem, eller hur de kan spela en roll i EU.

Dessutom finns det många felaktiga intryck om EU, och de senaste åren har falsk information om EU spridits medvetet av

politiska aktörer som vill förstöra EU, eller som åtminstone vill minska dess roll i internationell eller nationell politik och ekonomi.

Falsk information om EU är ett hinder för medborgarna att fatta bra beslut i val. Det finns mycket bra information om EU tillgänglig på akademiska eller andra högnivåspråk. Vad vi upptäckte att det saknades är information om EU som verkligen är tillgänglig för alla.

Därför såg vi behovet av en informationskälla som förmedlar tillförlitlig information om EU på ett språk som är så begripligt och lättförståeligt som möjligt.

Språket som används i den här boken

För språket som används i den här boken försökte vi följa principerna för så kallat klarspråk. Andra begrepp som används är enkelt språk, simpelt språk osv. Med hänsyn till att den här boken ges ut på 7 europeiska språk parallellt, kunde vi inte hålla oss till en etablerad modell för klarspråk. Begreppet klarspråk skiljer sig mycket åt i olika nationella sammanhang. I vissa länder används det i stor utsträckning (med syftet att vara inkluderande). I andra länder har idén precis börjat gro. Så det vi gjorde var att försöka härleda gemensamma regler från de klarspråksbegrepp som vi fann tillgängliga för olika språk när vi började arbeta med boken 2019/2020.

Processen för att skriva den här boken

Den här boken är ett av resultaten av *Have Your Say*-projektet – ett treårigt samarbete mellan åtta vuxenutbildningsorganisationer från sju europeiska länder. Projektet finansierades 2019-2022 genom EU:s Erasmus+-program (projekttyp ”Strategiskt partnerskap i vuxenutbildning”). Projektet syftade till att utveckla nya metoder för att lära sig om EU som skulle vara både faktabaserade och underhållande. Boken var ämnad att tjäna som ett undervisningsstöd för att underlätta spelen och andra inlärningsaktiviteter. Boken skulle ge eleverna en informationskälla om EU som är faktamässigt korrekt och samtidigt enkel att läsa.

För innehållet i boken tog vi särskild inspiration av en broschyr som publicerades 2018 av *Bundeszentrale für politische Bildung* (BPB), det tyska federala centret för medborgerlig utbildning 2018, med anledning av de europeiska valen som ägde rum det året.[1] Den här broschyren var avsedd av dess författare speciellt för läsare med inlärningssvårigheter. Därför använder den ett mycket förenklat uttryckssätt, nära det som i tysktalande länder kallas *Leichte Sprache*. I praktiken hade vi funnit fem här broschyren användbar även för andra målgrupper, t.ex. för elever i *Andra chansen*-klasser där unga vuxna kan få ett studiebevis.

1 *Einfach Politik. Europa. Heft in einfacher Sprache.* **Available from BPB, www.bpb.de/shop, order number 9366. ISBN 978-3-8389-7176-6.**

Med utgångspunkt från den här modellen omstrukturerade och uppdaterade vi texten efter behoven hos vår målgrupp, och vi lade till ämnen som vi ansåg saknades. Flera andra publikationer om EU utgivna av olika organisationer i olika länder togs också i beaktande (fram till 2022). Redigeringen och författandet gjordes på engelska (partnerskapets gemensamma språk), med bidrag från alla partners. Den sista bearbetningen av den engelska texten gjordes av Joseph Karauli (West London Equality Council) och Christian Geiselmann (Volkshochschule Hannover). Därefter skapade partners de lokala språkversionerna av den här boken baserade på den engelska versionen.

Illustrationerna till den här boken gjordes av Kseniya Kochkina, Sankt Petersburg. Hon ritade också panoramabilden för omslagen.

Andra utgivningar som det kan vara värt att beakta

Publications Office of the European Union (2020): **The European Union. What it is and what it does.** Luxembourg. Print edition ISBN 978-92-79-93648-8 (Engelsk version; tillgänglig även på alla andra europeiska språk; finns även tillgänglig som PDF för nedladdning.) – En broschyr som presenterar EU och dess politik. Snyggt designad. Språket är dock komplext och använder huvudsakligen expertterminologi

Publications Office of the European Union (2021): **Let's Explore Europe!** Print edition ISBN 978-92-76-22840-0 (Engelsk version; tillgänglig även på alla andra europeiska språk; tillgänglig även som PDF för nedladdning.) Målgrupp: barn 12-15 år.

Daniel Kenealy, John Peterson, Richard Corbet (2018): **The European Union. How does it work.** Fifth Edition. Oxford University Press. ISBN 978-0-19-880749-0. – En mycket komplex bok som i detalj diskuterar hur EU fungerar. Den ger en överblick över de stora och långsiktiga linjerna i EU:s politik, inklusive nykter kritik av dess brister och svagheter.

Imprint

This book was issued as part of the *Have Your Say* project, funded under the Erasmus+ programme of the European Union 2019-2022.

Organisations participating in the project were:

- Ada-und-Theodor-Lessing-Volkshochschule Hannover, Germany
- West London Equality Council, London, UK
- Nevelök háza egyesület, Pécs, Hungary
- CEPA San Cristóbal de la Laguna, Tenerife, Spain
- Consorzio OPEN, Verona, Italy
- Folksuniversitetet Upsala, Sweden
- COOP SAPSE, Bastia (Korsika), France
- Europahaus Aurich, Germany

Opinions expressed in this book are of the editing team only. They are not necessarily opinions held by the European Commission or other EU bodies.

Editors

The editing team consitet of members of the aforementioned organisation. Chief editors were Christian Geiselmann of VHS Hannover and Joseph Karauli of WLEC.

Copyright ⓒⓘ

This book was published, as ruled by the funding programme, under a Creative Commons license for free use by the public, CC AT.

For the copyright on separate photographs or illustrations see the special notes there.

Illustrations

The drawings in this book including the cover page were created by Kseniya Kochkina, St. Peterburg, nocturne@bk.ru. Licence CC-BY.

Maps and diagrams created by Hosang Communications (Pingelshagen), Christian Geiselmann and Constanze Rose (VHS Hannover).

Typesetting and Book Design

Typesetting and dook design were done by Hosang Communications (Pingelshagen), and Christian Geiselmann (VHS Hannover)

Picture Credits

P. 83: Europa Building, entry hall: EU – P. 83: Meeting room in the Europa Building, Brussels: EU – P. 88: Signing the ECSC 1951 in Paris : Parlement européen, 1951 – P. 89: European Parliament, outside: Tim Reckmann – P. 91: European Parliament, inside: David Iliff, CC BY-SA 3.0 – P. 93: Parliamentarians, wooden figures: Christian Geiselmann – P. 97: Barleymont Building, Brussels: EmDee, CC AT-SA. – P. 99: Ursula von der Leyen: EU. – P. 116: European Court of Human Rights: CherryX, CC AT-SA 3.0 – P. 108: 27 portraits of commissioners: EU.

Have Your Say – New Ways to European Civic Education for Adults

www.haveyoursay-erasmus.eu

ADA UND THEODOR LESSING VOLKSHOCHSCHULE HANNOVER

CONSORZIO pen

West London Equality Centre
ADVANCING EQUALITY AND HUMAN RIGHTS FOR ALL

NEVELŐK HÁZA EGYESÜLET

SILVERSAP
Coopérative de services à la personne et de la Silver économie

CEPA San Cristóbal

Folkuniversitetet
Kursverksamheten vid Lunds universitet

EUROPA HAUS AURICH
DEUTSCH-NIEDERLÄNDISCHE HEIMVOLKSHOCHSCHULE E.V.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents. They reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.